

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

**ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ
II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ
«МОВА І СВІТ: ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА»**

Сєверодонецьк, 2019

УДК 801+81`25+82](06)

Збірка матеріалів II Всеукраїнської студентської науково-практичної Інтернет-конференції «Мова і світ: проблеми філології та перекладознавства»: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки України, Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля / Уклад. Ігошев К. М. – Сєвєродонецьк.: Вид-во Східноукр. нац. ун-ту ім. Володимира Даля, 2019. – 50 с. – Бібліограф. у кінці ст.

ДО ЗБІРКИ УВІЙШЛИ МАТЕРІАЛИ II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ «МОВА І СВІТ: ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА», ЩО ВІДБУЛАСЯ 29 БЕРЕЗНЯ 2019 РОКУ В СХІДНОУКРАЇНСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМ. В. ДАЛЯ (М. СЄВЄРОДОНЕЦЬК)

ЗМІСТ

Секція 1. Актуальні питання іноземної філології

<i>Нащанська А. Д.</i>	Актуальні аспекти взаємодії вчителя іноземних мов з обдарованими дітьми	4
<i>Тур Ю. Г.</i>	Gender Aspect of Modern English Nicknames (On the Basis of Open Chat Rooms)	6

Секція 3. Лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні проблеми перекладу

<i>Березін О. А.</i>	Культовість та образ автора в рок-поезії	9
<i>Бугрим А. В.</i>	Особливості та труднощі перекладу фразеологізмів	11
<i>Ворошилова М. А.</i>	Особливості перекладу романтичної балади Тараса Шевченка «Причинна» англійською мовою	13
<i>Клад'єва А. Ю.</i>	Інтернет-сленг у французькій мові	16
<i>Полчанов М. Д.</i>	Особливості гендеру як категорії комунікативної поведінки та її роль при перекладі	18
<i>Скорик А. О.</i>	Особливості використання стилістичних засобів у текстах німецької рок-поезії (на матеріалі текстів рок-гурту «Rammstein»)	21
<i>Ткачова О. С.</i>	Особливості перекладу фразеологічних одиниць французької мови з гастрономічним компонентом	22

Секція 4: Практичні питання галузевого перекладу

<i>Варуницян А. В.</i>	Проблеми перекладу англомовних текстів публіцистичного стилю українською мовою	26
<i>Волкова А. О.</i>	Проблеми перекладу англомовної науково-технічної літератури українською мовою	28
<i>Ворон О. О.</i>	Poetic Translation Peculiarities	30
<i>Захарова А. І.</i>	Особливості перекладу поеми Т. С. Еліота «Порожні люди» (“Hollowmen”)	33
<i>Кравцова К. А.</i>	Переклад комп'ютерної лексики з англійської мови	36
<i>Фоменко Ю. Р.</i>	Труднощі перекладу договору купівлі-продажу	37
<i>Шаповалова Д. Д.</i>	Транскодування лексеми <i>on-line</i>	39

Секція 5: Зарубіжна література і порівняльне літературознавство

<i>Бабаєва А.</i>	Перекладацька діяльність К. Курбаннепесова та Л. Первомайського	42
<i>Бабаєва М.</i>	Нові тенденції у зображенні жіночих образів в австрійській та турецькій літературі міжвоєнного періоду (на прикладі творів «Марія-Антуанетта» С. Цвейга та «Чаликушу» Решада Нурі Гюнтекіна)	44
<i>Бабаєва М.</i>	Поетична творчість В. Симоненка та Г. Езізова як зразок шістдесятницької лірики в українській та туркменській літературах	46

Відомості про авторів

49

Секція 1. Актуальні питання іноземної філології

Нащанська А. Д.
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Кривенко В. П., зав. кафедри німецької філології та перекладу, к. філол. н., доцент
ХНУ ім. В. Н. Каразіна

АКТУАЛЬНІ АСПЕКТИ ВЗАЄМОДІЇ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

Для сучасної України створення системи розвитку обдарованої особистості є необхідною умовою досягнення успіху на шляху розбудови незалежної держави. З двох можливих напрямів розв'язання проблеми забезпечення господарства обдарованими спеціалістами в нашій державі обрано шлях самостійної підготовки талановитої молоді в межах національної системи освіти на основі розробки та реалізації загальнодержавних, регіональних, місцевих, шкільних та індивідуальних програм. Розв'язанню цієї проблеми певним чином сприятиме діяльність методичних об'єднань вчителів іноземних мов в навчальних закладах. Учителі повинні мати можливість для створення умов, за яких самовираження та творча самореалізація стають внутрішньою потребою кожного учня, організації такого педагогічного процесу, який започатковує технологію пошуку й відбору обдарованих учнів та створює умови для розвитку їх природного творчого потенціалу [4, с. 75]. Проблемою труднощів у навчанні школярів займалися дослідники різних наукових галузей. За досить великого розмаїття нових навчальних технологій, методів і форм роботи ця проблема не втрачає актуальності, а фахівці відзначають помітне зростання кількості дітей, які відчують труднощі у засвоєнні навчального матеріалу. Особливого значення ця проблема набуває під час опановування учнями іноземними мовами, тому що цей предмет вони вивчають у штучно створених умовах, оскільки, як правило, відсутнє іншомовне середовище. Саме тому предмет «Іноземна мова» є одним із найскладніших шкільних предметів і спричиняє певного роду труднощі в опановуванні ним. Проблема дитячої обдарованості завжди викликала інтерес, була досить актуальною й відкритою для вивчення. Сьогодні ні в кого не викликає сумнівів, що потенціал обдарованості є найціннішим ресурсом духовного поступу й матеріального розвитку людства. Виявлення обдарованих дітей, їх подальший розвиток, пошук педагогічних технологій професійної спрямованості обдарування є важливою проблемою психологічної і педагогічної науки та практики. Обдаровані діти – це діти, в яких у ранньому віці виявляються здібності до виконання певних видів діяльності. Вони вирізняються серед однолітків яскраво вираженими можливостями в досягненні результатів на якісно вищому рівні, який перевищує певний умовний «середній» рівень, їх успіхи не є випадковими, а виявляються постійно. Обдаровані діти характеризуються порівняно високим розвитком мислення, тривким запам'ятовуванням навчального матеріалу, розвинутими навичками самоконтролю в навчальній діяльності, високою працездатністю тощо, їм властива висока розумова активність, підвищена схильність до розумової діяльності, неординарність, свобода самовияву, багатство уяви, сформованість різних видів пам'яті, швидкість реакції, вміння піддавати сумніву і науковому осмисленню певні явища, стереотипи, догми [5, с. 15]. Вони завжди виявляють уважність, зібраність, готовність до напруженої праці, що переростає в працелюбність, в потребу працювати безупинно, без відпочинку. Взаємодія учителя іноземних мов з обдарованими дітьми базується з урахуванням взаємин на основі

творчої співпраці; навчання на основі особистісної зацікавленості учня, його індивідуальних інтересів і здібностей (сприяє формуванню пізнавальної суб'єктивної активності дитини на основі його внутрішніх уподобань); превалювання ідеї подолання труднощів, досягнення мети в спільній діяльності педагога та учнів, самостійній роботі учнів; вільного вибору форм, напрямів, методів діяльності (сприяє розвитку творчого мислення, вміння критично оцінювати свої можливості й прагнення самостійно вирішувати все складніші завдання); розвитку системного, інтуїтивного мислення, вміння «згортати» і деталізувати інформацію (дисциплінує розум учня, формує творче, нешаблонне мислення); гуманістичному, суб'єктивному підході до виховання (передбачає абсолютне визнання гідності особистості, її права на вибір, власну думку, самостійний вчинок); створення нового педагогічного середовища (будується на основі співдружності педагогів, колег, однодумців у творчому вихованні дітей). Втілення цих принципів у шкільне життя потребує творчого підходу до організації навчання на уроках іноземних мов і факультативних заняттях, які сприятимуть формуванню цілісної картини світу, дадуть змогу учням самостійно обирати «опорні» знання при максимальній орієнтації на власний досвід для створення освітньої траєкторії. Стратегія збагачення дає дитині змогу в середовищі своїх однолітків розвивати інтелектуальні здібності на відповідному рівні. Робота з обдарованими дітьми вимагає належної змістової наповненості знань, зорієнтованості на новизну інформації та різноманітні види пошукової аполітичної, розвивальної, творчої діяльності. Вона під силу висококваліфікованим, небайдужим до свого предмета вчителям іноземних мов. Обдаровані діти учаться проявляти ініціативу, оцінювати власні досягнення, приймати рішення, можуть адаптуватися й бути гнучкими в типових життєвих ситуаціях. На наш погляд особливу увагу потрібно приділяти комунікативному підходу, систематизованому на основі розробок та практичному досвіду навчання іноземними мовами у Великій Британії, Франції, Німеччині, Італії, Іспанії та Польщі. Сучасна парадигма іншомовної освіти зорієнтована на комунікативно-діяльнісний характер процесу опанування іноземною мовою в інтеграції з міжкультурним спрямуванням його змісту. Соціокультурне спрямування готує учнів до створення власної соціальної та культурної ідентичності шляхом зіставлення й усвідомлення культури носіїв мови та власної національної культури. Соціокультурна поведінка в різноманітних ситуаціях спілкування створюється за допомогою інтерактивних методик: рольові ігри, навчальні ситуативні завдання, парні та групові форми роботи. Такі види діяльності мотивують до навчання, надають йому більшої прагматичності, ілюструють учням можливі ситуації, що потребують відповідної мовленнєвої поведінки. Обдаровані діти учаться проявляти ініціативу, оцінювати власні досягнення, приймати рішення, можуть адаптуватися й бути гнучкими в типових життєвих ситуаціях. Необхідно підкреслити, що викладачі в школах повинні розробляти методичні рекомендації до навчальних програм факультативів з іноземних мов і це потрібно складати у плідній співпраці з факультетами іноземних мов Вишів для кращої підготовки майбутньої бази талановитих викладачів, перекладачів, учених за напрямком іноземних мов. Велике значення також має лінгвістична практика учнів у рамках міжнародного співробітництва. Обдаровані старшокласники зможуть на практиці реалізувати свої освітні потреби, навчаючись у мовному середовищі. Таким чином великого значення потрібно надавати питанням шкільної готовності, а також адаптації учнів до нових умов систематичного навчання, удосконалення своїх знань. Без виявлення причин труднощів, які мають у багатьох випадках психологічний характер, неможлива ефективна робота з їх подолання й, нарешті, підвищення шкільної успішності у розрізі вивчення іноземних мов. Учителеві необхідно шукати й використовувати будь-які можливості для підвищення інтересу до свого предмета,

особливо обдарованих учнів. Цьому сприяють цікавість, новизна його змісту та форми навчання, різноманітність вправ, достатнє використання під час занять рольових ігор, віршів, магнітофонних записів, постійна зміна видів навчальної діяльності. Успішність опанування іноземною мовою визначають не тільки розумові когнітивні процеси, а й афективна сфера, яка відноситься до емоцій і почуттів, а мотивація є найбільш незаперечним і вивченим фактором успішності навчання в цілому, і зокрема вивчення іноземних мов [8, с. 63]. Мотивація є пусковим механізмом будь-якої діяльності, праці, спілкування чи пізнання. Отже, обдарованою є кожна дитина, але таланить лише за сприятливих умов розвитку, які необхідно створювати в кожному освітньому середовищі задля досягнення найкращого результату.

Література

1. Антонова О. Є. Обдарованість: досвід історичного та порівняльного аналізу: монографія. – Житомир: Житомирський державний університет, 2005. – 456 с.
2. Балл Г. О. Психологія розвитку творчої особистості. – Київ, 1996. – 236 с.
3. Витлин Ж. Л. Современные проблемы обучения грамматике иностранных языков / Иностранные языки в школе. – 2000. – №5. – С.22-26.
4. Волощук В. М. Методичні основи діагностики інтелектуальної обдарованості: монографія. – Київ: Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, 2009. – 167 с.
5. Данилевська-Бабій Г. Я. Врахування індивідуальних особливостей учнів у процесі навчання іноземної мови / Іноземні мови. – 2001. – №1. – С. 15.
6. Казачінер О. С. Навчання другої іноземної мови з 5 класу. – Харків: Основа, 2013. – Вип. 10 (130). – 95 с.
7. Казачінер О. С. Педагогічна підтримка учнів. – Харків: Основа, 2009. – 80 с.
8. Казачінер О. С. Труднощі в оволодінні іноземною мовою: діагностика, корекція, профілактика. – Харків: Основа, 2012. – Вип. 5 (113). – 96 с.
9. Левонтин Р. Человеческая индивидуальность. Наследственность и среда. – Москва: Прогресс, 1993. – 168 с.
10. Щербланова Е. И. Психологическая диагностика одаренности школьников: проблемы, методы, результаты исследований и практики. – Москва: МПСИ; Воронеж: НПО "МОДЭК", 2004. – 368 с.

Тур Ю. Г.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Ігошев К. М., викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
СНУ ім. В. Даля

GENDER ASPECT OF MODERN ENGLISH NICKNAMES (ON THE BASIS OF OPEN CHAT ROOMS)

Anthroponym, as a linguistic category, is characterized by a number of distinctive features (denoting the names of people, different semantic unity of components, the presence of lexical background, socio-historical conditionality) and performs a number of functions, nominative being the primary. The advent of the Internet provides new opportunities for the development of anthroponyms. The Internet has its own characteristics, such as information subjectivity, hypertextuality, globality, anonymity, all of which create a micro-society with its own language specificity. The method of representation in this micro-socium became a proper

name that underwent certain modifications due to the peculiarities of the Internet – nickname. A nickname is a substitute for someone's or something's proper name. A nickname may be a shortened form of the proper name, a form of endearment, a humorous sobriquet or a taunt [2, p. 215]. It's hard to choose the perfect nickname: it must accurately characterize a person, describe a unique physical attribute or personality trait or would be based on your hometown or interests.

The objective of this research is to investigate nicknames as special category of English anthroponymy.

The subject of research also includes the issues of gender peculiarities of English nicknames.

Our goal is to identify and analyze gender peculiarities of the nicknames in English language.

The research material comprises 300 English lexical units, selected from various English forums and chats.

Communication permeates and organizes human social activities. The emergence of a new communicative environment – a virtual one that allows you to communicate in real time, easily and quickly receive information of interest – has defined a new stage in the development of modern society. The main features of the Internet as a communicative medium are distantness, mediation, virtuality, globality and anonymity [2, p. 196].

A nickname is one of the most important ways of gender self-presentation, a means of nominating and identifying a language personality in a virtual communicative space. Within the framework of the English-language Internet mediated communication, 13 types of nicknames can be distinguished by the presence of gender markers, in particular: nicknames-anthroponym; nicknames-toponyms; nicknames; nicknames that indicate the user's age; nicknames that are the names of real famous personalities, etc. These nicknames are grouped into the following mechanisms of self-presentation: the mechanism of actualization of person's external qualities, the mechanism of updating the internal qualities of the person, the mechanism of updating the social qualities, the mechanism of identification with someone else's image (real and unreal) [3, p. 10]. The first two mechanisms are most popular with women communicators, the second two mechanisms are preferred by male communicants.

Moreover, one argument against this cannot be ignored: a number of nicknames that does not have semantics, and therefore cannot have any gender attributes, for example: shahpd, br34st, gzx5, dvwfaqabtk, mm78, Chngnrl, Qrsfcr (118 units, 39.3%). These units form a separate group of nicknames that do not have gender characteristics.

A further analysis of the research material led us to the following conclusions. The highest percentage among women's nicknames (38 units, 12.7%) are the names that reflect the gender of the user through direct usage of words such as: girl, lady, miss, queen, chick, madam, mrs, ms, princess, woman, wife, etc., e.g: coolgranma, frau_olga, Miss Kick, Little Miss Piggy, Internet Princess, Queen Honey Blossom. Some nicknames acquire additional shades of meaning with the use these words. Thus, the use of the words like: Ms, Mrs, Miss, wife emphasizes family and social status, and the addition of the words queen, princess, lady creates a general impression, the main method of expressing personal information.

The second group is a group of nicknames-anthroponyms (32 units, 10.6%), for example: danielswiss64, RubyPort, alex_carioca, Maria, stephanie497225. Female nicknames-anthroponyms usually consist of only their own username, less often – a combination of their own name and surname.

Women's network names are characterized by appearance description as a nickname component (26 units, 8.7%), for example: BeautyNBrains, vipergirl32, Awesome Honey, Shy Doll, Cuteness.

When it comes to nicknames with the gender component of a man, the highest number of lexical units is a group of nicknames that include a nomination of user's gender, similar to female nicknames (26 units, 8.7%), for example: coolcrazyboy, adorable- guy, FireBOY, Sir_Grey, NotThisGuy, romantic_poet86.

A gender expression is manifested through the usage of words such as boy, guy, Mr, sultan, man, son, gentleman, male, prince, knight, eing, etc. Involving nouns such as sultan, king, gentleman, prince, knight, mr, demonstrates the self-esteem of the user and the way he positions himself in the society.

The second group is a group of nicknames that include the name of a profession or a hobby (28 units, 9.4%). E. g: The Specialist05, Lumberjack, Engineer, Buzz Aldrin, cutebuilder36.

Male nicknames, that have the geographical name or object, ranks third (32 units, 10.6%), for example: cute_german, HiroWJapan, Mr. Turkey, Lio84italy.

Therefore, nicknames serve a range of functions over and above the typically referential function of the first name; they are frequently semantically transparent and their usage reveals insights into the characteristics (personal and physical) of their bearers, as well as into their role in society and in the subculture which devised and uses them.

To draw the conclusion, one can say that female nicknames is characterized by gender nomination or adjective to designate the appearance, whereas the mechanism of actualization of social qualities (a marker – a profession or a hobby, toponym) can be designated as a “male” mechanism of gender self-representation.

References

1. Cambridge Dictionaries Online. – Режим доступу до ресурсу: <<http://dictionary.cambridge.org/>> keyword nickname
2. Crystal D. Language and the Internet // Cambridge University Press, 2004. – 272 p.
3. Gukosyants, O. Gender identity and language behavior of Englishspeaking Internet users (Internet chat room and blog users) [Text] / O. Gukosyants // Russian Review. Scientific Journal. The Safe Internet League. – M.: Safe Internet League, 2015. – Vol. 1 (2). – P. 8-12.
4. Herring, S. C. 2004. Computer-mediated discourse analysis: An approach to researching online behavior. / In S. A. Barab, R. Kling & J. H. Gray (eds) // Designing for virtual communities in the service of learning. Cambridge University Press, New York: 338-376.

Секція 3. Лінгвокультурні, соціокультурні та міжкультурні проблеми перекладу

Березін О. А.

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля
Літвінова М. М., зав. кафедри германо-романської філології та перекладу, к. філол. н.,
доцент СНУ ім. В. Даля

КУЛЬТОВІСТЬ ТА ОБРАЗ АВТОРА В РОК-ПОЕЗІЇ

Авангардною складовою німецької художньої літератури 20-го століття є рок-поезія. «Культурна література» виникає як явище, альтернативне класичній парадигмі, і тяжіє до автономності. Це може бути пов'язано з тим, що названа література досить прагматична: автор претендує на унікальність та подальшу функціональність своїх текстів у свідомості реципієнта. Вже в момент створення твору він розраховує на «свого» читача, який повинен бути спеціально підготовлений для того, щоб відбувся естетичний діалог.

В українській мові слово «культ» має декілька значень. Релігійний культ – система релігійних дій, предметів і символів, випробуваних у релігійній практиці впродовж певного часу та змінюваних за потребою. Пов'язаний з релігійними уявленнями вірян і спрямований на задоволення їхніх релігійних потреб. Релігійний культ – явище конфесійно зорієнтоване. Воно передбачає певний набір культових заходів. Харизматичний культ – релігійний культ, який створюється на основі об'єднання прихильників конкретної особистості, яка визнає себе і визнається іншими носієм особливих божественних якостей (харизми). Засновник і керівник такої релігійної організації проголошується або самим богом або його безпосереднім представником (або якої-небудь іншої надприродної сили). Такий культ, як правило, нечисленний, у ньому яскраво виражені претензії на винятковість, ізоляціонізм, фанатизм та містицизм.

Культ можна розглядати як сукупність різних принципів, орієнтованих на своєрідну авторську установку, визначальною властивістю якої є – прагматизм. Так званий «культурний автор» володіє певним підвищеним рівнем екстремізму стосовно читача. Для автора на першому плані є саме прагматика, він прагне викликати певну реакцію в реципієнта – слухача. Божественний початок виступав у якості основи, фундаменту для класичного мистецтва, що гарантувало подальше існування цієї системи. Автор виступає тут в ролі посередника. Іншими словами він є складовою у вже створеній до нього культурній системі. У «новому» мистецтві, а в нашому випадку в рок-поезії, автор вже не є частиною цієї системи. Він сам створює систему та керує естетичним діалогом у схемі адресант – адресат.

Авторська позиція в контексті поетичного тексту стає визначальною. Метою діяльності рок-виконавців є вплив на свідомість свого слухача; істинний предмет такої діяльності – її адресат. Подібний вплив має бути активним, він здійснюється в рамках прямого безпосереднього контакту з реципієнтом (концерти, театралізовані постановки). Важливо зазначити, що провідним критерієм художності у рамках рок-поезії стає орієнтованість на результат, ефективність впливу. Слухач є об'єктом впливу і як наслідок носієм авторської філософії. Про це свідчить феномен авторського культу.

«Культурність» у контексті року полягає в тому, автор передає свою життєву філософію слухачу шляхом діалогу в піснях. Рок-культура є невід'ємною частиною рок-поезії. Можна сказати, що вона є наслідком впливу культу автора на реципієнта. Стиль мовлення, одяг, стиль життя загалом є проекцією особистої життєвої філософії

автора на слухача. Олексій Козлов писав у своїй книзі «Рок: джерела та розвиток»: «Рок – це, з одного боку, рупор молоді, музичне втілення суперечливих настроїв, які її роздирають, конфлікту із загальноприйнятими нормами. З іншого боку, рок – один з інструментів шоу-бізнесу, направлений на комерційний прибуток в індустрії розваг. Ця подвійна природа й обумовлює суперечності, «спіральність» розвитку жанру. По суті, вся історія року складається зі схожих циклів, на початку кожного з яких – бунт, протест, народження нових стилів і нових цінностей, виникнення груп і виконавців-основоположників стилю (1955, 1967, 1977), а потім – поступовий процес «приручення», комерціалізації, виникнення вторинних рок-груп, адаптації до способу життя» [5]. Для того щоб названа теорія існувала, необхідний перш за все результативний діалог між суб'єктом і об'єктом творчого акту. Найважливішими складовими структури цього діалогу стають автор – адресант тексту і читач (адресат тексту). У цій схемі адресант та адресат не рівноправні. Саме адресант керує діалогом, він диктує закони даного «культу» оскільки він є своєрідним «богом» даного культу, якому потрібно вклонятися, та якого потрібно наслідувати.

Цим можна пояснити й побутування серед рок-фанів різного роду легенд, пов'язаних зі смертю рок-лідерів. Наприклад, досить часто зустрічається інформація про те, що кумир не помер, а живе десь закордоном. З подібним сприйняттям особистості кумира пов'язані й створення різної культової атрибутики: стіна кумира (наприклад, стіна Леннона у Празі), місця поховання кумирів і т. ін.

Варто зазначити, що в якості «бога» та лідера культу, а отже і філософії людини, яка керує подальшим діалогом, вбачають соліста групи, хоча він не завжди є автором пісень чи засновником групи. Наприклад, автором більшості пісень фінського симфо-павер-метал-гурту «Nightwish» є її клавішник Туомас Холопайнен. Важкий метал, або хеві-метал (від англ. heavy metal) – музичний жанр, котрий у кінці 1960-х – на початку 70-х років виокремився з року.

Як вже було зазначено, рок-поезія – це діалог. Для того, щоб діалог виконував свою функцію, адресат повинен володіти певною системою знаків та понять. У випадку з рок-поезією до цих знаків належать як мовні так і позамовні фактори, які є необхідними для повноцінної комунікації, стиль мовлення, одяг, поведінка.

Отже, рок-поезія створює свій релігійний простір, де автор стає своєрідним «богом». Його потрібно наслідувати, потрібно бачити світ через призму філософії автора. Гітарист німецького павер-метал гурту «Powerwolf» Бенджамін Басс, більш відомий за своїм сценарним псевдонімом Метью Грейвульф, під час інтерв'ю сказав: «Мене часто запитують хто я за релігією: християнин чи сатаніст. Я відповідаю, що я металіст, я фанат металу. Метал моя релігія. Поглянь на усіх цих людей. Що їх об'єднує? Я вам скажу – це метал» [10].

Література

1. Академічне релігієзнавство / ред. Колодний А. – К.: Світ Знань, 2000. – 862 с.
2. Катаев С. Л. Социальные функции рок-музыки // Эстетическое сознание как фактор социального ускорения. Тезисы докладов. – Запорожье, 1989.
3. Кислюк К. В. Релігієзнавство: [підручник для студентів вузів] / К. В. Кислюк, О. М. Кучер. – [5-е вид., виправ. і доп.]. – К.: На-род. укр. академія, 2007.
4. Кнабе Г. С. Рок-музыка и рок-среда как формы контркультуры / Кнабе Г. С. // Избранные труды. Теория и история культуры. – М.: Росспэн, 2006. – С. 20-50.
5. Козлов А. Рок: истоки и развитие. – Москва: Мега-сервис, 1998. – 191 с.
6. Лубський В. І. Релігієзнавство: [підручник] / В. І. Лубський, В. І. Теремко, М. В. Лубська. – К.: Академвидав, 2002. – С. 367-381.

7. Откидач В. М. Рок-музика і світовий художній процес: Моногр. / В. М. Откидач. – Харків: Харк. держ. акад. культури. – 2005. – 294 с.
8. Релігієзнавство: [навчально-методичний посібник] / автор-укладач: В. В. Білецький. – Донецьк: Східний видавничий дім, Донецьке відділення НТШ, 2012. – 220 с.
9. Черній А. М. Релігієзнавство: [посібник] / А. М. Черній. – К. : Академвидав, 2003. – С. 212-235.
10. Interview with Powerwolf [Інтернет ресурс]: запис інтерв'ю – Режим доступу до статті: <http://studiorock.ro/interviews/interview-with-powerwolf-20/>

Бугрим А. В.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Вороніна К. В., доц. кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша, к. філол. н.
ХНУ ім. В. Н. Каразіна

ОСОБЛИВОСТІ ТА ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ

Фразеологія слугує особливим джерелом виразних засобів, вживання яких робить мову більш живою, різнобарвною та експресивною. Дослідження фразеологізмів пов'язано з великою кількістю інтерпретацій, адже думки вчених різняться, а методи й стратегії перекладу фразеологізмів не завжди збігаються.

Як наголошує Новікова Т. В., проблеми перекладу фразеологізмів суттєві як для практики, так і для теорії перекладу. Максимально приближений, тобто автентичний переклад фразеологічних одиниць, є досить проблемним коштом властивих їм афористичності, образності [8, с. 203]. Проблема полягає у тому, що слово у фразеологічному вислові перекладається лише в складі цього вислову і перестає бути самостійним [8, с. 202]. Таким чином, дослідження перекладу фразеологізмів залишається актуальним.

Долгих Н. Н. зазначає, що фразеологізми відрізняються за своєю нерегулярністю, часто вони є незрозумілими словосполученнями [1, с. 176]. Однак, незаперечним залишається той факт, що у межах художнього твору такі одиниці є надзвичайно важливими компонентами, адже відіграють особливу стилістично-експресивну функцію [8, с. 204]. Кожен вид фразеологічної одиниці має власні особливості та супроводжується значними перекладацькими труднощами.

Розрізняють структурно-семантичні, граматичні, функціонально-стилістичні, генетичні, тематичні підходи щодо принципів класифікації фразеологізмів, однак найбільш поширеною є структурно-семантична класифікація В. В. Виноградова [2, с. 210]. Він розрізняє три типи фразеологізмів. Пропоную розглянути приклади на основі «Великого Гетсбі» Френсіса Скота Фіцджеральда. Фразеологічні єдності – це одиниці, які мають цілісне значення, що виникає з поєднання значень лексичних компонентів [4, с. 317]. Наприклад, «to bring to light», тобто «виявити, дізнатися» («When Michaelis's testimony at the inquest brought to light Wilson's suspicions of his wife...»). Фразеологічні сполучення виникають внаслідок поєднання фразеологічно-зв'язаних значень слів. Наприклад, «easy money», тобто «легкі гроші» («They were at least agonizingly aware of the easy money in the vicinity and convinced that it was theirs for a few words in the right key»). Фразеологічні зрощення – це складні стійкі словосполучення [2, с. 211]. Наприклад, «to beat the band», тобто «у вищій мірі, з великою силою» («But I gave it to him and then I lay down and cried to beat the band all afternoon»). Деякі дослідники виділяють ще фразеологічні вирази, стійкі сполучення зі

слів з досить вільним значенням, вони межують з прислів'ями [6, с. 16]. Як зазначалося вище, різні типи фразеологічних сполучень мають власні особливості перекладу. Так, Я. Рецкер вважає, що «переклад фразеологічної єдності повинен бути образним», а переклад фразеологічного зрощення «здійснюється переважно за допомогою цілісного перетворення» [10, с. 73]. Розглянемо основні способи перекладу фразеологізмів.

Як вважає Зубрик А. Р., найкращий спосіб – передача фразеологізму фразеологізмом, що є можливим, якщо англійська та українська мови запозичили таку одиницю з інших мов [4, с. 317]. Другим способом є переклад фразеологічним аналогом, тобто вживання фразеологічних одиниць з аналогічним значенням, але побудованих на іншому образі [4, с. 316]. Калькування допустиме, якщо запропонований вираз та його образність легко сприймаються українським читачем [3, с. 10]. Описовий переклад застосовується, якщо фразеологізм не має аналогу у рідній мові перекладача, та він мусить пояснювати зміст фразеологічної одиниці [2, с. 210]. Крім того, якщо безпосередні відповідники відсутні, фразеологізм можна перекласти шляхом пошуку аналогічного фразеологізму [5, с. 16]. Отож, переклад фразеологізмів може викликати неабиякі труднощі навіть у найдосвідченіших перекладачів і вибір конкретної стратегії чи методу перекладу впливає з виду фразеологічної одиниці.

Крім того, А. Федоров визначає три види фразеологізмів, складних для перекладу: переклад ідіом (фразеологічних зрощень), переклад усталених метафоричних сполучень, зокрема прислів'їв та приказок, і переклад змінних словосполучень та питань про різну сполучуваність у двох мовах [8, с. 205]. У фразеологізмах часто міститься метафоричний елемент, який не можна перекладати дослівно, також вони мають яскраве національне забарвлення. А складність перекладу ідіом полягає у тому, що перекладач повинний вміти їх розпізнавати та перекладати відповідним українським варіантом [9, с. 375]. Таке вміння потребує глибоких екстралінгвістичних знань перекладача.

Розглянемо ще одну класифікацію фразеологізмів з точки зору перекладу: ті, які мають еквіваленти в мові перекладу, та ті, які не мають еквівалентів. Еквіваленти можуть бути повними та частковими [7, с. 43]. Так чи інакше, найбільшої рівнозначності можна досягнути лише при перекладі фразеологізмом [8, с. 206]. Однак у більшості випадків, як бачимо, такий варіант не є можливим.

«Буквалізм» – ще одна суттєва проблема перекладу фразеологізмів. Буквальний переклад відрізняється від калькування, він спотворює та модифікує значення фразеологічної одиниці, або копіює лексичну чи граматичну структуру [4, с. 318]. Аби уникнути такої проблеми, слід майстерно розпізнавати будь-які лінгвістичні та контекстуальні особливості фразеологічної одиниці.

Міжкультурна складова перекладу фразеологізмів полягає у національно-культурних відмінностях між близькими за змістом фразеологічними одиницями в різних мовах. Перекладач має тонко відчувати природну відповідність культурологічного фону, етноспецифіку запропонованого перекладу. Передусім, варто поглиблювати знання про культуру та традиції народу, мова якого досліджується, адже перекладацька компетенція залежить від бікультуралізму, обізнаності з рідною культурою та культурою, до якої належить оригінал.

Наведені труднощі та особливості перекладу збільшують відповідальність перекладачів та лінгвістів, змушують свідомо підходити до перекладу фразеологізмів та підвищувати ефективність та якість перекладу покращуючи володіння різними методами перекладу у різних видах творів. Перекладач повинен вміти чітко розпізнати вид того чи іншого фразеологізму та передати його з мінімальною втратою вкладеного смислового навантаження.

Література

1. Долгих Н. Н. Структурно-грамматические характеристики английских фразеологических единиц, содержащих анимальный образ / Н. Н. Долгих // Язык и культура: культурологический подход к преподаванию языка и литературы. – К.: Дом Дмитрия Бурого, 2004. – Т. 2. – Вып. 7. – С. 189-201.
2. Дуброва А. С., Трофімчук В. М. Дослідження особливостей перекладу англійських фразеологізмів / А. С. Дуброва, В. М. Трофімчук // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2014. – Випуск 2. – С. 209-212.
3. Єрченко П. Т. Класифікація фразеологічних одиниць / П. Т. Єрченко // Іноземна філологія. – 1994. – Вип. 4. – С. 8-12.
4. Зубрик А. Р. Особливості та труднощі перекладу англійських фразеологізмів / А. Р. Зубрик // Наукові записки Національного університету «Острозька академія», 2013. – Вип. 36. – С. 317-318.
5. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу / І. В. Корунець. – К.: «Вища школа», 1986. – 173 с.
6. Кунин А. В. Курс фразеології сучасного англійського мови / А. В. Кунин. – М.: Вища школа, 1986. – 336 с.
7. Левицька Т. Р., Фитерман А. Н. Проблеми перекладу (на матеріалі сучасного англійського мови). / Т. Р. Левицька, А. Н. Фитерман. – Москва: Міжнародні стосунки, 1976. – 206 с.
8. Новікова Т. В. Переклад фразеологізмів крізь призму теоретичних досліджень / Т. В. Новікова. – Наукові записки Національного університету «Острозька академія», 2015. – Вип. 52. – С. 203-207.
9. Петрова Н. Д. Англійські фразеологічні одиниці з національно-культурологічним компонентом / Н. Д. Петрова // Іноземна філологія. – Київ, 1997. – Вип. 110. – С. 40-50.
10. Рецкер Я. Теорія перекладу та перекладна практика / Я. Рецкер. – М.: Міжнародні стосунки, 1974. – 167 с.

Ворошилова М. А.

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля

Афоніна І. Ю., доц. кафедри германо-романської філології та перекладу, к. психол. н.
СНУ ім. В. Даля

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНТИЧНОЇ БАЛАДИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА «ПРИЧИННА» АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

Шевченко є засновником нової української літератури. У світову літературу творчість Т. Г. Шевченка увійшла завдяки роботам багатьох перекладачів, які відтворили англійською мовою майже всі його поетичні твори. Багато його поезій має по декілька інтерпретацій.

Актуальність тез полягає у спробі дослідження інтерпретації реалій та символів української культури при перекладі балади Т. Г. Шевченка «Причинна».

Мета визначити засоби перекладу українських слів-реалій та символів в англомовних перекладах балади Т. Г. Шевченка «Причинна».

Виклад основного матеріалу. Феномен літературної мови Т. Г. Шевченка полягає насамперед у тому, що вона була зорієнтована на простого читача. Твори Т. Г. Шевченка насичені знанням про народ, його звичаї, вірування та цінності, а це у свою чергу наповнило текст багатьма реаліями, міфологемами та образами-символами.

Окрім того в його творах є ритміка та емоційність (що надає сентиментального забарвлення), що теж потрібно передати. Саме тому перекладати твори такого видатного народного поета дуже важко. Реалії нерозривно пов'язані з культурою певного народу і є для його мови загальноживаними й водночас чужими для інших мов. Реалії – це справжній виклик для перекладача, оскільки її правильне витлумачення вимагає виходу за межі тексту. При перекладі реалій існує два види труднощів: відсутність у мові перекладу відповідників (еквівалентів) та необхідність, передати не тільки денотативне значення реалії, а також і її колорит – її національне й історичне забарвлення. Міфологема це одна з реалій (за класифікацією С. Влахова та С. Флоріна) [1, с. 54]. Міфи – це закріплені в етносвідомості ідеї, які приймаються на віру всіма представники етносу й не потребують доведення чи спростування [2, с. 297]. У символі ж може бути виражена система відповідностей між різними сторонами дійсності. Правильне тлумачення символів сприяє глибокому і вірному прочитанню художніх текстів. Нерозуміння символічної природи образів може привести до спотворення авторського задуму. Символи завжди розширюють смислове навантаження твору. Балада «Причинна» має специфічну систему шевченківського стилю та українського колориту, який реалізується у творі за допомогою символів, міфологем та інших реалій. За основу взято повний переклад Віри Річ та переклад вступу до балади Івана Вев'юрського (Джона Віра).

Оригінальна назва балади «Причинна», це божевільна дівчина. Це слово є міфологічною реалією, яка немає англійського аналога. В баладі дівчина потрапляє під дію чарів ворожки, тож Віра Річ використала слово «Bewitched», що дослівно перекладається як зачарована і є прямим описовим відповідником цієї лексеми. Джон Вір же бере за назву перший рядок балади «The mighty Dnieper roars and bellows», що взагалі не передає денотативного значення оригіналу. Але Дж. Вір переклав тільки вступ до балади, тож читачам його перекладу не потрібна інформація про героїню балади.

Зміст рядку «Ще треті півні не співали» зовсім невідомий англійському читачеві. В українській міфології півень – це сонячний птах, який є захисником живих від нечисті; символ нове життя та воскресіння. Одна з найважливіших функцій півня у міфології – часова. А спів третіх півнів – свідчить про закінчення дії нечистих сил. В перекладі В. Річ ми бачимо «Still the third cock-crow was not crowed», що зберігає міфологічне наповнення числа три, зазначення того ж самого птаха – півня, а у перекладі Дж. Віра «The cocks don't crow» з додаванням «to wake the morning». Це порушує структуру оригіналу, але додавання пояснило міфологему пробудження півнями світанку. Наступним птахом-символом є сич, що символізує смерть п'їтму, а його вигук – наближення лиха. Рядок «Сичі в гаю перекликались» перекладений Вірою Річ як «Only owls hooting in the grove», що надалі не порушує ритмічність перекладу. Джон Вір «The owls in glades», де також є додаткова вставка «call out their warnings», що передає міфологічне наповнення та дозволяє англійському читачеві правильно зрозуміти міфологему. Наступною міфологічною реалією є ясен у рядку «Та ясен раз у раз скрипів». Джон Вір використав метод буквального перекладу «And ash trees creak and creak again», де відбулася зміна числа іменника: в оригіналі згадується одне-єдине дерево, а в англійському варіанті їх уже декілька – «ash trees». У перекладі Віри Річ українську фразу «раз у раз» було перекладено відповідною англійською «now and then», а саме «And now and then the ash-tree creaked». В українській фольклорній традиції дерева-символи зображуються поодиночі, тому переклад Віри Річ ближчий до оригіналу, бо вона не змінювала число іменника.

На жаль, Джон Вір переклав тільки вступ до балади, тож надалі аналізується тільки переклад Віри Річ. Перше на чому можна зупинитися це переклад типової

української міфологічної істоти – Русалки. За повір'ям це нехрещена чи утоплена дівчина. Віра Річ переклала цю істоту як «rusalka-baby», хоча існувало слово «mermaid». Можливо це обумовлено тим, що «mermaid» також перекладається як «сирена» (істота з грецької міфології, яка зваблює своїм голосом моряків), що відрізняється смисловим значенням із русалкою зі слов'янської міфології, яка забирає до себе хлопців та дівчат. Русалки спершу задають загадки, а якщо відповідь невірна то залоскотить до смерті. У рядках «Не китайкою покрились козацькі очі» Вірі Річ вдалося гарно розтлумачити, що таке китайка завдяки описовому перекладу. Китайка – шовкова тканина, за козацьким звичаєм, тіло померлих козаків покривали китайкою. І ми читаємо «Not with a silk kerchief have The Cossack's eyes been swathed», де «silk kerchief» адекватно передає значення. Також Вірі Річ вдалося блискуче передати моторошні вигуки русалки, що водночас є рядками з народної пісні «Ух! Ух! Солом'яний дух!» – «Whisht! Whisht! Will o' the wisp!» (Солом'яний дух символізує повернення «з того світу», зв'язок світу живих і мертвих, в українській міфології солома символ віджилого, з чого вже вибрали зерножиття, також вказує на зв'язок русалок із потойбіччям). «Whisht! Whisht! Will o' the wisp!», як феномен це відомо англomовному населенню, його можна знайти в численних народних казках. Зазвичай це «чарівний вогник» (atmospheric ghost light), що веде самотніх мандрівників у глуху ніч. Коли мандрівник йде за вогником через болото, той згасає, залишаючи їх в пастці.

Висновки. Обидва переклади є досить вдалими. В них адекватно відтворені різні національні символи, що є зрозумілими для читача оригіналу. Отже, читач перекладу в повній мірі зрозуміє зміст, смислове навантаження балади та зазнає близького в порівнянні з оригіналом естетичного впливу.

Література

1. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.twirpx.com/file/2355911/>
2. Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика напрямки та проблеми, [Електронний ресурс] / О. Селіванова, – 2008. – Режим доступу до ресурсу: https://www.academia.edu/19314183/Selivanova_O.O_Suchasna_lingvistyka_napriamy_ta_p_roblemy_1576.
3. Шевченко Т. Г. Зібрання творів: У 6 т., – 2003. – Т. 1: Поезія 1837-1847 [Електронний ресурс] / Т. Шевченко – 2003. – Режим доступу до ресурсу: <http://litopys.org.ua/shevchenko/shev103.html>.
4. Shevchenko T. Poems of T. Shevchenko transl. by J. Weir. [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://taras-shevchenko.storinka.org/poem-the-mighty-dnieper-t-shevchenko's-poem-tr-by-john-weir.html>.
5. Shevchenko T. Song out of darkness: select. poems: transl. from the Ukrainian by Vera Rich [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <https://taras-shevchenko.storinka.org/taras-shevchenko%27s-poem-bewitched-ukrainian-to-english-translation-by-vera-rich.html>.

Клад'єва А. Ю.
Східноукраїнський національний університет імені В. Даля
Сіряченко Ю. О., викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
СНУ ім. В. Даля

ІНТЕРНЕТ-СЛЕНГ У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ

Сьогодні всевітня мережа Інтернет є найпоширенішим засобом зв'язку та комунікації. Цілком природно, що поступово у цій сфері виникли деякі особливості передачі інформації. Так, відсутність великих літер, численні скорочення та друкарські помилки, заміна деяких літер цифрами є результатом того, що електронні тексти або смс зазвичай пишуть наспіх. Подібна спрощена система з'явилася у багатьох країнах, де популярною є мережа Інтернет. Отже, багато мов зазнали так званих трансформацій осучаснення. У даній статті розглядається Інтернет-жаргон у французькій мові (*фр. l'argot Internet*).

Мета дослідження – дослідити основні тенденції в інтернет комунікації та дослідити переваги та недоліки використання сленгу в мережі Інтернет.

У даних тезах розглядаються окремі типи сленгу, розподілені на категорії. Перший і, напевно, найцікавіший тип сленгу – «верлан» або «мова навпаки» (*verlan*, з франц. «*l'envers*», читати як «ланвер», тобто «навпаки»). На початку XIX століття даний вид аргю використовували нижчі класи. Сьогодні ним користуються ті категорії громадян, яким або потрібно відрізнятись від інших, або приховати сенс сказаного (наприклад, молодь). Так, нижче наведені найбільш розповсюджені вирази [2, с. 102]:

C'est cheum - c'est moche – це потворно

Chelaoim - Lâche-moi- відпусти мене

C'est zarbi – c'est bizarre – це дивно

Céfran – français – французька мова, француз

Другий тип – використання скорочених слів. Збільшення потоку інформації і прискорення темпу життя впливають і на мову. Сьогодні кожна мова прагне до економії часу та до прискорення процесу комунікації. Французи часто у своєму мовленні використовують усічені слова. Скороченню підлягають практично всі слова, що складаються більш ніж з 3 складів. Сьогодні мало хто згадає, що такі слова як: *stylo*, *photo*, *vélo*, *moto* є скороченими, а повні їх варіанти *stylographe*, *photographie*, *vélocipède*, *motocyclette* практично не вживаються.

Третій тип – заміна літер цифрами. Як було зазначено раніше, популярною є заміна деяких літер на цифри. Наприклад, цифра 1 може замінювати невизначений артикль однини чоловічого і жіночого роду «un», «une»: *qq1 - quelqu'un* – хтось; *C1Blag – c'est une blague* – це жарт. Така заміна можлива через ідентичність вимови у французькій мові числівника «1» і невизначеного артикля однини чоловічого або жіночого роду *un*, *une*. Дослідники також відзначають тенденцію вживання числівника «2» замість прийменника або складу *de*. Заміна проводиться на основі аналогічного звучання «2» і «de». Так наприклад: *2ril* – нема питань (відповідь на «дякую»). Також на основі аналогічного звучання цифра «6» замінює частку «si». Так, замість набору декількох символів досить одного числівника. Аналогічно відбувається заміна буквосполучення «ci» цифрою «8», бо при вимові вона фонетично відповідає даному поєднанню. У віртуальному спілкуванні є популярними наступні скорочення: «*mr6*» – «*merci*» (дякую); «*koi29*» – «*quoi de neuf*» (що нового?); «*l8*» – «*lui*» (його/її) [5].

Четвертий тип – запозичення з арабської мови. Французька мова, як і будь-яка інша, є віддзеркаленням власного народу, міграцій та завоювань. Арабська мова є

одним з основних джерел запозичень у французькій мові. Відомий французький лінгвіст Генрієтта Вальтер у своїй книзі «L'aventure des mots français venus d'ailleurs» вказує на той факт, що з усіх запозичень у французькій мові 5% становлять запозичення з арабської мови. Вивченням арабських запозичень у французькій мові також займався алжирський письменник Салах Гемріш, який мешкає у Франції з 1976 року. У 2007 році їм було складено «Словник французьких слів арабського походження» («Dictionnaire Des Mots Français d'Origine Arabe»). У своїй роботі автор вказує на те, що у французькій мові арабських слів у 2 рази більше, ніж слів галльського походження. Вивчивши базовий французький тлумачний словник Le Grand Robert, ми можемо знайти стилістично нейтральні запозичення з арабської мови, які позначають географічні, кліматичні, культурні, побутові та релігійні реалії країн Магрибу, наприклад, *babouch* «туфлі без задника», *casbah* «цитадель», *chechia* «головний убір».

П'ятий вид – англійські аббревіатури та вирази. Величезний мовний пласт представлений запозиченнями з англійської мови. Понад 30 років французькі мовознавці стурбовані такою масовою експансією англіцизмів. Вживання запозичень з англійської мови навіть породило таке поняття як «*franglais*» – з *français* і *anglais*. Як приклад можна навести такі розповсюджені сталі вирази: «*Asap*» – англ. *as soon as possible*; *tyl* – *talk to you later*; «*cu*» – *see you*.

Якщо окремі трансформації можна пояснити економією часу, історичними змінами мови та ін., то інші здається не мають жодних логічних підстав. Наприклад, навіщо замінити “*moi*” на “*moa*” або “*mwa*”, а “*merci*” на “*merki*”? Відповідь простіша, ніж здається на перший погляд. Спілкуючись у різноманітних месенджерах молоді люди винайшли власний код, зрозумілий, за рідкісним виключенням, тільки їхній віковій категорії. Така винахідливість дає їм можливість обмінюватися смс, текст яких залишається шифром для батьків, вчителів та людей, старших за віком. Крім цього, подібні тексти часто є грою слів. Спілкуючись за допомогою коротких смс, вони скорочують слова, змінюють правила орфографії та граматики. Розважаючись подібним чином, молодь ніби кидає виклик вже чинним і сформованим століттями нормам французької мови.

Звісно, подібні тенденції викликають занепокоєння з боку фахівців з мовних комунікацій. Дослідники вважають, що таке поширення інтернет сленгу може призвести до порушення правил мовлення та зниження грамотності серед нового покоління. Деякі французькі лінгвісти навіть намагалися ініціювати кампанію щодо заборони жаргону в інтернет чатах. Одним із затятих супротивників спілкування в Інтернет-просторі є французький письменник і журналіст Франсуа де Клозе: «Французька молодь більше не вчить, не знає і не знатиме орфографію, з цим покінчено. І причина нам зрозуміла, більше неможливо приділяти стільки годин орфографії, які раніше займали практично весь час в початкових школах, цьому прийшов кінець, тепер є багато інших предметів. І, звичайно ж, це покоління писемності, молоді пишуть, багато, як ніколи, ми живемо в роки цивілізації писемності, а не зображень. Вони завжди пишуть щось: строчать на телефонах або клавіатурі» [3, с. 170].

Інші ж фахівці, як і звичайні користувачі інтернет мережі розуміють, що нові віяння, пов'язані з розвитком технологій, дуже важко контролювати. Ба більше, наміри заборони та контролю чинних норм віртуальної комунікації можуть призвести до масового протесту і ще сильнішого орфографічного та граматичного знуцання з традиційної французької мови. Позаяк заборона у будь-якій формі викликає палке бажання її порушити.

Звісно, можна докоряти сучасному «юзерові», нагадуючи, що треба обережніше ставитися до такої важливої життєвої сфери як мова. І що із новим жаргоном є вірогідність взагалі забути алфавіт. Але, може статися так, що у відповідь ви не отримаєте нічого, окрім жартівливої смс: «LOL. C pa grave» [5].

Література

1. Клоков, В. Т.; Словарь французского языка за пределами Франции; Изд-во: Саратов: Саратовский Университет, 2000. – С. 5
2. Лингвокультурные пролегомены: мифология, фольклор, религия: сборник научных трудов по материалам II научно-практического форума, 11 мая 2017 г. Симферополь: Таврическая академия Крымского федерального университета им. В. И. Вернадского, 2017. – 257 с.
3. Свиридонова В. П. Тенденции словотворчества в среде современной французской молодежи / В. П. Свиридонова // Межрегиональные научные чтения, посвященные памяти профессора Р. К. Миньяр-Белоручева: сб. ст. – Волгоград: Волгогр. науч. изд-во, 2006. – С. 169-175.
4. Сидоров А. А. Роль Интернет-общения молодежи в экологии французского языка / Вестник Челябинского государственного университета. – 2011. – №37 (252). – Филология. Искусствоведение. – Вып. 61. – С. 126-131.
5. Словник Інтернет-скорочень французької мови. – Режим доступу: www.dictionnaire-sms.com
6. Dauzat A. Dictionnaire étymologique de la langue française / A. Dauzat. – P.: Larousse, 1961. – 805 p.
7. Le Grand Robert de la Langue Française: dictionnaire alpha, 1985.

Полчанов М. Д.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Бовт А. Ю., ст. викладач кафедри германо-романської філології та перекладу, к. пед. н.
СНУ ім. В. Даля

ОСОБЛИВОСТІ ГЕНДЕРУ ЯК КАТЕГОРІЇ КОМУНІКАТИВНОЇ ПОВЕДІНКИ ТА ЇЇ РОЛЬ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Вивчення особливостей гендеру як категорії комунікативної поведінки є дуже важливим, оскільки за останнє сторіччя у західній культурі сталися суттєві зміни у зазначеному напрямку, що істотно вплинули на характер комунікації чоловіка та жінки. У практиці перекладу це питання знаходить відбиття у тому, що у більш традиційних культурах світу подібні зміни ще не сталися, що створює проблему при роботі з мовами цих культур.

Створення адекватного перекладу вимагає не тільки дотримання граматичних і лексичних норм мови перекладу, але й досконалого знання комунікативної поведінки обох етносів, з мовами котрих працює перекладач. Під терміном «комунікативна поведінка» розуміють сукупність мовних і позамовних дій, здійснених комунікантами в межах комунікативного акту з метою досягнення комунікативної мети (стратегічного результату) певної вербальної взаємодії [2]. Вона охоплює не лише вербальну, а й невербальну складову комунікації. Вбачається, що комунікативна поведінка не завжди збігається з мовленнєвим еталоном мови спілкування (правилами ввічливості та етикету) і тому охоплює й реальну комунікативну практику. Комунікативна свідомість,

завдяки котрій й утворюється комунікативна поведінка, може бути індивідуальною чи суспільною. Суспільна комунікативна свідомість може мати лінгвокультурний, чи соціальний (вік, гендер, професія, тощо) характер.

У комунікативній поведінці нації, чи соціальної групи лексеми не тільки позначають деякі предмети та явища, а й створюють цілі система ідей, міфів та вірувань, котрі можуть бути не зрозумілими для представників інших соціальних груп та націй. Яскраві приклади: фразеологізми, метафоричні вирази, каламбури. Англійська ідіома «break a leg», чи українська «собаку з'їсти» при використанні дослівного перекладу повністю загубить свій зміст.

Таким чином, від перекладача вимагається знання культурних особливостей нації, з мовою котрої він працює, та соціального статусу мовця, а також вміння адаптувати текст для реципієнта перекладу так, щоб зберегти мету комунікації.

Комунікація чоловіка та жінки завжди мала свою специфіку, основою котрої є особливості розвитку людини під впливом еволюції. У давні часи, спираючись на фізіологічні особливості, а саме більшу розвиненість у чоловіків лівої півкулі мозку, що відповідає за аналіз, а у жінок правої, що відповідає за образне мислення, була створена певна модель поведінки в залежності від статі. Чоловік – мисливець, завжди був змушений більше мовчати та використовувати логічне мислення. Від жінки – виховательки дітей та домашньої господині – вимагалася ж вербальна активність. Також, наприклад, для жінок під час комунікації більшу роль має форма, а для чоловіків семантичне значення. Чоловіки, через закладену природою агресивність, частіше беруть під сумнів отриману інформацію ніж жінки [1].

З плином часу та розвитком соціуму з'явилося поняття гендерної ролі. Звичайно, це вплинуло й на мову. Крім існування граматичної категорії гендеру, котра є більш розвиненою в деяких мовах, ніж в інших, також виокремилися особливості комунікативної поведінки, продиктовані гендерною роллю особистості.

Гендерні стереотипи, продиктовані особистості соціумом протягом усієї історії людства, знаходили відбиття у комунікативній поведінці. У різні часи та у різних народів ці стереотипи різнилися та еволюціонували під впливом розвитку суспільства. Комунікативна поведінка чоловіка-джентельмена часів вікторіанської епохи ніяк не буде збігатися з тією, що була у цій же самій Великобританії часів епохи регентства.

Для перекладача важливо як розуміти специфічність комунікативної поведінки, пов'язаної з гендером, у перекладному тексті, котра може не збігатися з гендерними стереотипами культури, на мову котрої здійснюється переклад, так і правильно інтерпретувати граматичну категорію гендеру, котра дуже різниться у різних мовах світу.

Говорячи про роль гендеру мовця у перекладі також варто зауважити сучасні світові тенденції у цьому напрямку. А саме: процес поступової ліквідації гендерної ролі «жінка». Вже з'являються перші спроби видалення гендерної граматичної категорії з різних мов. Особливо актуальним питанням це є для тих мов, у котрих ця граматична категорія є дуже розвиненою, наприклад: українська та російська. І хоча дуже важко спрогнозувати, чи завершиться успіхом цей процес, вже сьогодні вплив цих змін можна відчутти як у літературній, так і розмовній мові, як у мовах західного світу, так і у східнослов'янських.

Схожі перетворення відбуваються й у сфері комунікативної поведінки. Проривними подіями у цьому напрямку стали дві світові війни, які повністю перевернули уявлення людства про гендерні ролі. Ці війни змусили залучити велику кількість жінок нижчого класу до роботи у промисловості. Жінки ж середнього класу почали більш активно залучатися до підприємницької діяльності. У США в 1920 р. конгресом було гарантовано жіноче виборче право, тобто жінки почали залучатися й до

політичного життя країни. Цей процес не обійшов стороною й нашу країну, через великий демографічний дисбаланс після та під час Другої світової війни жінок почали долучати до багатьох різних професій, що раніше вважалися виключно чоловічими. Сьогодні, у західному світі вже нікого не здивуєш образом ділової жінки, що намагається імітувати чоловічі манери спілкування, такі, наприклад, як: авторитарність, агресивність, автономність та настійливість. Але, хоча це є нормою для західних країн, перекладач, що працює з більш традиційними культурами, може зустрітися з непорозумінням зі сторони представників цієї культури. Перекладач може зробити спробу пояснити особливості західної культури, можливо, вплинути на носіїв даного етносу або просто загубити гендерну граматичну категорію або замінити її на чоловічу, у випадку, коли він намагається перекласти текст, у котрому фігурує жінка у незвичній для патріархального устрою ролі аби спростити процес міжкультурної комунікації.

Багато перекладачів, що працюють з культурами Африки стикаються з різноманітними перекладацькими проблемами, підґрунтям котрих є патріархальний устрій суспільства. Наприклад, одного разу перекладач працював разом зі спеціалістом в аграрній галузі в центральній Африці. Вони провели один рік у поселенні, намагаючись навчити населення більш сучасним технікам обробки землі. Один рік вони допомагали їм з господарством, показували, як використовувати сучасне обладнання, пестициди, добрива та як поліпшити сільськогосподарський річний цикл. У кінці року, звичайно, врожайність значно підвищилася. Велика кількість надлишкових плодів, значила, що можна буде виручити гроші з їх продажу. Західні спеціалісти рекомендували місцевому населенню інвестувати ці гроші у господарство, аби отримати й у наступному році вищу врожайність. Але місцеві витратили ці гроші на побутові речі та у наступному році була отримана стара врожайність, що означало, що вони знов не мали надлишкової продукції на продаж. Ця невдача була помилкою перекладача, бо його переклад був орієнтований на західну модель світогляду, а не на традиційну африканську патріархальну модель, в котрій дуже важливе місце займає гендерна роль. А тому, будь яка ініціатива, чи заміна старого устрою сприймається, як погроза владі голови сім'ї – найстаршого чоловіка.

Таким чином, гендерна категорія комунікативної свідомості є однією з найважливіших та всеосяжних з категорій комунікативної свідомості, а дискусія, що розвернулася навколо неї можливо, стане головною у XXI ст. не тільки для лінгвістики, а й для соціології та багатьох пов'язаних з цими двома науками галузей.

Література

1. Осіпова Т. Ф. Гендерний аспект комунікативної поведінки людини: параметри вербальної і невербальної комунікації [Електронний ресурс] / Т. Ф. Осіпова // Філологічні студії: збірник наук. праць. – Кривий Ріг., 2012. – №1. – с. 109-120. – Режим доступу до ресурсу: <https://journal.kdpu.edu.ua/filstd/article/view/699/698>
2. Семенюк О.А. Основи теорії мовної комунікації: навч. посібник / О. А. Семенюк. – К.: ІнЮре, 2009. – 276 с.

Скорик А. О.
Східноукраїнський національний університет імені В. Даля
Літвінова М. М., зав. кафедри германо-романської філології та перекладу, к. філол. н.,
доцент СНУ ім. В. Даля

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ЗАСОБІВ У ТЕКСТАХ НІМЕЦЬКОЇ РОК-ПОЕЗІЇ (НА МАТЕРІАЛІ ТЕКСТІВ РОК-ГУРТУ «RAMMSTEIN»)

Під терміном німецькомовна рок- поезія ми розуміємо лірику рок-пісень, написану німецькою мовою.

Рок- поезія є соціальним явищем. Соціальність полягає у тому, що такий жанр віддзеркалює світогляд її авторів, які виражають невдоволення жорстокістю навколишнього світу, аморальністю, деградацією суспільства. У їхніх піснях постають одвічні питання добра та зла, любові та ненависті, віри у вічні людські цінності, такі, як кохання, вірність, дружба.

Як і в інших напрямках художньої літератури, у рок- поезії присутня велика кількість стилістичних засобів: епітетів, метафор, уособлень. Найпоширенішим є епітет – особлива характеристика предмета (наприклад, назва пісні «Rammstein» «Roter Sand» («Червоний пісок»)).

Така стилістична особливість як порівняння використовується авторами рок-лірики для надання твору глибшого, філософського змісту.

Важливим художнім засобом є гра слів, яка здатна кардинально змінити або внести уточнення в зміст тих чи інших рядків. Прикладом такої особливості є назва пісні «Rammstein» «Du hast». Сенс гри слів полягає в тому, що фраза «du hast» («ти маєш») співзвучна з іншою німецькою фразою – «du hasst» («ти ненавидиш»).

Значним є використання у рок-піснях метафор – образних висловів, у яких ознаки чи властивості одного предмета переносяться на інший, подібний до нього.

Також у ліриці рок-музики присутній символізм. Наприклад, у пісні «Rammstein» «Nebel» («Туман») є такі рядки: – Sie trägt den Abend in der Brust / und weiß, dass sie verleben muss (У її серці оселився вечір / і вона знає, що жити їй залишилося недовго). Вечір тут є символом закінчення життя.

Прикладом порівняння може бути рядок пісні «Amour» («Кохання»): Läßt sich fallen weich wie Schnee / Erst wird es heiß dann kalt / am Ende tut es weh / (Воно (кохання) падає м'яко як сніг / спочатку буде гаряче, потім холодно, / а потім боляче). Автор порівнює кохання зі снігом, тобто говорить про те, що воно є одним з найсильніших людських почуттів, але, так само як і сніг, воно має здатність швидко зникати, лишаячи в душі тільки біль та байдужість.

Одним з найбільш поширених стилістичних засобів і одночасно жанровою характеристикою рок- поезії є повтор. Його типами є простий повтор, анафора, епіфора, обрамлення тощо. Метою його використання є уточнення думки, підкреслення певних фраз. У пісенному тексті повторення може служити створенню ритмічної будови. Так, усі куплети пісні «Amour» починаються одним рядком – Die Liebe ist ein wildes Tier (кохання – дика тварина), а закінчуються іншим повтором – Am Ende tut es weh (а наприкінці боляче).

У текстах рок-пісень також присутні приклади семантичного парадокса. Яскравим прикладом такої стилістичної особливості є твір «Rammstein» «Feuer und Wasser» («Вода та вогонь»): Feuer und Wasser kommt nicht zusammen / Kann man nicht binden sind nicht verwandt / In Funken versunken steh ich in Flammen / Und bin im Wasser

verbrannt (Вогонь та вода несумісні / Їх не можна поєднати, бо вони несумісні / я стою у вогні, тонути в іскрах / та згораю у воді). Тут автор використовує оксиморон – навмисно поєднує непоєднувані поняття, прагнучи підкреслити їх безперечну несумісність.

Отже, ми можемо зробити висновок про широке використання різноманітних художніх засобів в текстах німецької рок-поезії. Стосовно частотності вживання, найбільш поширеними тропами є епітети, метафори, уособлення, символи та повтори. Звісно, у ліриці рок-пісень присутні також й інші стилістичні особливості, покликані поряд з вищезгаданими надати текстам образності, неоднозначності та парадоксальності. Причиною цього є жанрові особливості та тематика творчості. Подальший аналіз лірики пісень загалом і текстів рок-поезії зокрема є надзвичайно важливим для розвитку сучасної світової культури та мистецтва.

Література

1. Deutschsprachige Rockmusik // Rockmusik in Deutschland [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: www.schulerlexikon.de.

Ткачова О. С.

Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля
Сіряченко Ю. О., викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
СНУ ім. В. Даля

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ З ГАСТРОНОМІЧНИМ КОМПОНЕНТОМ

Вивчаючи фразеологічну систему французької мови, можна впевнено сказати, що фразеологічні одиниці із гастрономічним компонентом якнайкраще демонструють свій тісний зв'язок із культурою та звичаями народу. Колективна пам'ять та національна фразеологія вбирають в себе та зберігають соціокультурні поняття та асоціації, пов'язані із назвами продуктів та страв національної кухні, яка формувалася протягом століть [6].

Актуальність дослідження полягає в тому, що вивчення національних особливостей гастрономічних ідіом в сучасній французькій мові, які становлять значну частину фразеологічного фонду мови й активно використовуються в різних стилях, зокрема в художньому та публіцистичному, є необхідним і важливим аспектом в перекладацькій діяльності.

Метою даної роботи – аналіз найбільш відомих французьких фразеологізмів із гастрономічним компонентом та дослідження особливостей їх перекладу українською мовою.

Національна самобутність народу, його культура, дійсність, яка оточує його, обов'язково знаходять своє відбиття в національній свідомості й передається через мову. Чим більше мова прикрашена фразеологізмами, тим яскравішою, більш образною стає, тим сильніше емоційне враження справляє вона на реципієнта. Більшість фразеологізмів мають українські еквіваленти, проте самобутній, яскравий національний французький колорит є неповторним.

Проблему взаємозв'язку мови й культури, мови та народного світогляду досліджувало багато науковців, таких як Н. Ф. Алефіренко, Ш. Баллі, В. Г. Гак, А. Г. Назарян та інші [1, 2, 3, 4]. Німецький лінгвіст В. фон Гумбольдт, у своїх роботах

вказував на тісний зв'язок духовного світу народу і його мови: «Мова народу є його дух, а дух народу є його мова, і важко уявити собі щось більш тотожне» [6].

Однією з основних особливостей фразеологічних одиниць, яка відрізняє їх від вільних словосполучень, є сталість їх форми. Саме через цю характеристику загальне значення фразеологізму, як правило, не має нічого спільного зі значеннями слів, які входять до нього. Це твердження в повній мірі стосується і французьких гастрономічних фразеологізмів.

Треба сказати, що слово «гастрономія» прийшло до нас із Франції. У 1801 році його придумав французький поет Бершу, що любив писати про радощі вишуканої кухні.

Відношення до смачної їжі у Франції особливе і вважається абсолютно природним. Для французів їжа – це святе. У будь-якого француза є смакова пам'ять, яка виховується з дитинства. Французи – перша європейська нація, яка прийшла до висновку, що їжа повинна не тільки приносити задоволення, а й укріплювати здоров'я і перешкоджати серйозним хворобам. Французька кухня ґрунтується принципово на свіжих продуктах, якість яких зберігаються і після теплової обробки. Всі знають, що гурман – це любитель і цінитель вишуканих блюд. У цьому значенні це слово відоме у всіх мовах, хоча у французькій мові гурман – це людина, яка любить смачно і багато поїсти, а людина, яка є знавцем в кулінарії, любителем вишуканої їжі, називають гурме (gourmet). Французові приємніше, коли його вважають за гурме.

Багато прислів'їв перейшли до нас з французької мови. У французьких гастрономічних фразеологізмах часто міститься метафоричний елемент. Такі ідіоми не можна перекладати дослівно. У багатьох випадках вони мають явно виражене національне забарвлення.

Символічно в цьому відношенні використання таких слів як «стіл», «виделка», які уособлюють в собі любов до їжі та гостинність, «ложка», що характеризує поведінку людини, «казан», «чашка» та інші предмети кухонного начиння. Наприклад, *aimer la table* – любити (смачно) попоїсти; – *tenir la table ouverte* (тримати стіл відкритим) – бути гостинним; *manger quelque chose à la louche* – їсти щось ополоником, тобто бути заможним; *belle fourchette* (красива виделка) – гурман.

Одним з основних продуктів для французів є хліб. Навіть у традиційній карикатурі на француза обов'язково позначені берет на голові й багет під пахвою. Трепетне відношення до хліба відбилося і в мові. Хліб втілює добро і доброзичливе відношення: – *bon comme le pain* – добрий, хороший як хліб.

Французька трапеза неможлива без знаменитих французьких сирів. Сир, як правило, подається після десерту, що знайшло своє віддзеркалення в стійкому виразі: – *entre la poire et le fromage* (між грушею і сиром) – за десертом. Сир, як і масло, для французів символізує добробуту.

Соуси – це основа і гордість французької кухні. Англійці навіть жартують з цього приводу: якщо в Англії є три сорти соусів і триста шістьдесят видів релігій, то у Франції – три види релігій і триста шістьдесят рецептів соусів. Тому в мові слово «соус» також є популярною основою для порівняння: – *à toutes les sauces* – під різними соусами.

Французьке вино, по праву, вважається одним з кращих у світі. З цим напоєм пов'язані майже усі аспекти життя народу: – *sac à vin* (мішок для вина) – п'яниця; – *avoir le vin triste (gai)* – бути сумним (веселим) в хмелю; – *à bon vin point d'enseigne* (хорошому вину не потрібна ніяка реклама) – хороший товар сам себе хвалить.

Дуже часто фразеологічні одиниці (ФО) не мають абсолютних відповідників в українській мові. Тож складність перекладу ідіом полягає у тому, що перекладачеві необхідно розпізнати фразеологізм, зрозуміти його значення в національно-

культурному контексті, а потім знайти відповідний варіант в українській мові. Крім проблеми розпізнавання фразеологізму, перекладач зустрічається зі смисловим розходженнями між фразеологізмами у двох різних мовах.

З точки зору перекладу фразеологізми можна поділити на 3 групи:

- ФО з паралельним еквівалентом, які мають повну відповідність в мові оригіналу та в мові перекладу;
- ФО з частковим еквівалентом, які виражають ту саму думку, але за допомогою іншого образу;
- безеквівалентні ФО, які не мають подібних аналогів в мові перекладу [6].

В цьому аспекті розглянемо приклади гастрономічних фразеологізмів.

До першої групи можна віднести наступні ідіоми: *être à couteaux tirés* – бути на ножах; *doux comme le miel* – солодкий як мед; *ni chair ni poisson* – ні риба ні м'ясо; *porter ses fruits* – приносити, давати плоди (наслідки).

На відміну від виразів першої групи, які не створюють проблем при перекладі, фразеологічні вирази другої групи зазвичай перекладаються українськими аналогами. Наприклад, *jeter de l'huile sur le feu* – підкладати дров до багаття; *le fruit ne tombe jamais de l'arbre* – яке коріння, таке й насіння; *manger le morceau* – видати таємницю; *raconter des salades* – замилувати очі; *en faire un fromage* – робити з мухи слона; *c'est la fin des haricots* – остання крапля.

Фразеологічні звороти, що входять до третьої групи, зазвичай не мають відповідника в мові перекладу. Такі ідіоми пов'язані з історичними подіями, або з особливостями культури. Такі фразеологізми перекладаються описово, по змісту. Наприклад, вираз *Le Cordon bleu* (синя стрічка) стало синонімом виняткового мистецтва в кулінарії. Цей вираз став відомим з XVI століття, коли Людовик XV вручив орден Синьої стрічки куховарці мадам Дюбарі. Ще один відомий вираз – *pot au lait de Perrette* (гличик з молоком Перетти) – уособлює символ нездійсненої мрії. Фразеологізми *vin de deux feuilles* (молоде дворічне вино) та *vin derrière les fagots* (старе витримане вино) перекладаються відповідно як відносна й абсолютна реалії.

Аналіз французьких гастрономічних фразеологізмів дає змогу ближче ознайомитись з національною специфікою та унікальною самобутністю французької мови.

Лексика, що належить до гастрономічної сфери для французів є найбільш улюбленим семантичним джерелом для формування фразеологізмів. Тому гастрономічні вирази є найбільш образними, виразними та зрозумілими для французів.

Гастрономічні фразеологізми представлені у французькій мові через виразні засоби є основою для вираження людських відносин і стосунків людини з навколишнім світом. Класифікація фразеологізмів за групами дозволяє краще визначити лінгвістичні та культурологічні аспекти французької мови, удосконалити перекладацькі навички та знання французької мови.

Література

1. Алефиренко Н. Ф. Фразеологическое значение в системе семантических единиц других уровней языка. // Теор. пробл. семантики и ее отражения в одноязычных словарях. – Кишинев, 1982. – С. 176-180.
2. Балли Ш. Французская стилистика / Пер. К. А. Долинин. – М.: Изд-во иностр. лит.; 1961. – 394 с.
3. Гак В. Г. Теория и практика перевода / В. Г. Гак // Перевод фразеологических единиц. – М.: Интердиалект, 2003.
4. Назарян А. Г. Фразеология современного французского языка / А. Г. Назарян // Коммуникативные фразеологические единицы. – М.: Просвещение, 1975.

5. Назарян А. Г. Устойчивые сравнения французского языка [Текст] / А. Г. Назарян. – М.: Издательство Российского университета дружбы народов, 1988.
6. Рабош Г. Фразеологізми у французській мові (стаття) / Г. Рабош // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. – 2015. – Вип. 36. – Част. 3. – С. 192-199.
7. Російсько-український словник сталих виразів / Уклад. І. О. Вирган, М. М. Пилинська, за ред. М. Ф. Наконечного – Х.: Прапор, 2000.

Секція 4. Практичні питання галузевого перекладу

Варунцян А. В.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Ігошев К. М., викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
СНУ ім. В. Даля

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЦИСТИЧНОГО ТЕКСТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Газетна публіцистика, сьогодні, становить найбільш мобільну мовну сферу, яка відбиває особливості сучасного прогресу. Публіцистичний стиль стає водночас засобом масової та особистої комунікації. Увага і науковий інтерес до мови ЗМІ обумовлені його практично необмеженою тематикою, величезною аудиторією і колосальним технічним прогресом у розвитку засобів комунікації, які забезпечують ефективність процесів інформування та впливу.

Газетно-публіцистичний стиль, який становить основу мови ЗМІ, фактично розташовується на екваторі системи сучасної англійської мови, поєднуючи в собі такі стильові прикмети, як офіційно-діловий та науковий, з одного боку, художній та розмовний – з іншого. З науковим і офіційно-діловим стилем, публіцистичний стиль зближують логічність і фактографічність, а з художнім – образність та емоційність [2].

Публіцистичний стиль мовлення є офіційним стилем ЗМІ та усних виступів, головною ідеєю яких є донесення важливої суспільно-політичної інформації, спонукання реципієнта до активних дій. Публіцистичне мовлення найкраще реалізується у писемній формі, а саме у газетах та іншій суспільно-політичній літературі. Нескінченна різноманітність сучасного світу передається за допомогою засобів масової інформації у сприйнятті та інтерпретації численних учасників міжнародного інформаційного процесу, таких як, журналісти, кореспонденти, коментатори, редактори. Публіцистичний стиль, більшою мірою, ніж всі інші стилі мови сприймає ці зміни. Тому значення перекладацької діяльності зростає щородинно, і разом з ним виникають і перекладацькі проблеми [3].

Якісний письмовий та усний переклад публіцистичного стилю має бути:

- доступним. Текст має бути читабельним та зрозумілим для реципієнта. Складносурядні, складнопідрядні конструкції мають бути спрощенні за допомогою перекладацьких прийомів. При цьому оригінальний вигляд тексту має бути максимально збережений;

- точним. Донесення інформації – основна функція публіцистичного тексту, тому вихідний матеріал не має містити фактичних помилок та прикрашених подій;

- зі збереженим авторським стилем. Описуючи кожен подію, автор має власну точку зору, саме тому, перекладач має це враховувати й вміло передавати настрій і стиль автора з мінімальним викривленням оригіналу.

- адекватним. В публіцистичному стилі містяться дві вкрай важливі характеристики: денотативність та експресивність. Денотативність – необхідність передачі інформації. Експресивність – передача ставлення до події. Якісний переклад має бути максимально схожим на оригінал, як фактично так і емоційно [4].

Безумовно, при перекладі тексту публіцистичного стилю, перекладач стикається з такими складнощами перекладу:

- імена. Дуже часто в англійській періодиці можна зустріти використання абrevіатур замість повного вживання імен та прізвищ. Наприклад, абrevіатура JFK

розшифровується як John Fitzgerald Kennedy, або під Rocky мають на увазі Rockefeller. Такі скорочення не притаманні для україномовної періодики, але вони часто вживаються в англомовних виданнях.

– скорочення. На сторінках англомовних газет можна часто спостерігати за різноманітними абрєвіатурами, перекладачу неймовірно пощастить, якщо в мові перекладу існує аналогічне скорочення, наприклад під англомовним UN (United Nations) ховається український аналог ООН (Організація Об'єднаних Націй). Та на жаль, не кожне скорочення має свій відповідник, в такому випадку перекладач має право дати буквене скорочення мовою перекладу.

– терміни. На сьогодні терміни можна зустріти абсолютно у будь-яких гілках мовлення, як у політичній, економічній, технічній літературі. У разі виявлення незнайомого терміну, слід звернутися до термінологічного словника. Багато термінів перекладаються за допомогою калькування, наприклад, «fair value» можна перекласти як «справедлива вартість», але слід пам'ятати, що такий вид перекладу не спрацьовує на будь-якому незрозумілому терміні. Також поширений вид перекладу термінів є транскрипція та транслітерація, вони є достатньо популярними серед варіантів перекладу термінології.

– неологізми. У процесі перекладу слова зазвичай виділяють два етапи: з'ясування його значення в контексті й передача значення засобами мови, наприклад bitcoin – це цифрова валюта, одним словом тут не обійтись, потрібно пояснити читачу саме явище і познайомити його з першоджерелом.

– алюзії. Читач живе у світі сповненому інформації, якої з кожним днем стає дедалі більше, саме тому автор може звертатися до різноманітних цитат або, навіть, мемів з інтернету і реципієнт зрозуміє його, тому що живе у тому ж культурному просторі. Для закордонної аудиторії, в такому випадку, буде потрібне пояснення.

– заголовки. Основним завданням заголовків є заінтригувати читача. Саме тому, перекладач має бездоганно влучно перекласти заголовок статті, задля зацікавлення реципієнта з перших рядків.

– гумор. Оскільки публіцистика стилістично прагне до схожості з розмовною мовою, автор може висловлювати особисту думку, іронізувати й жартувати. Так, наприклад, заголовок статті з газети “The New Yorker” – “Breakdown of the President’s daily briefing/ puppet show”. Спостереження за щоденним звітом – незмінна рутинна президентів декілька останніх десятиліть, однак Трамп зауважив, що йому простіше сприймати інформацію на слух. Тому New Yorker опублікував гумористичний (радіше художній) матеріал щодо рішення Трампа проводити брифінги у формі ляльок із «Малпет-шоу», бо так йому зручніше сприймати інформацію [1].

Не зважаючи на вище перераховані проблеми перекладу текстів публіцистичного стилю, з якими може зіткнутися перекладач, не варто забувати про граматичні розбіжності між мовою оригіналу та мовою перекладу.

Отже, підбиваючи підсумки, хочеться зазначити, що публіцистичне мовлення, як в писемній, так і в усній формі є вкрай потрібним і актуальним, адже ми живемо у вічному русі і стрімкому потоці різноманітної інформації, яка є у вільному доступі. Люди мають потребу бути обізнаними в найсвіжіших новинах не тільки власної країни, а й у міжнародних питаннях, саме тому це питання є важливим і актуальним сьогодні. Тому перекладач, що береться за переклад іноземної періодики має чітко усвідомлювати, що робота з таким жанром потребує кропіткої праці, володіння мовою, обізнаністю в міжнародному колі новин та професійності. Саме з урахуванням усіх зазначених пунктів, можна отримати якісний, інформативний, зрозумілий і цікавий матеріал.

Література

1. Глінка Н. В. Експресивні засоби й стилістичні прийоми вираження експресивності та особливості їх перекладу / Н. В. Глінка, Ю. В. Зайченко. // Вісник НТУ «КПІ». – 2013. – №2. – С. 34-39.
2. Іванова О. О. Лінго-стилістичні особливості перекладу англійських газетних текстів українською мовою/ О. О. Іванова. – Наукові записки. Серія “Філологічна”. Вип. 25. – 2012. – С. 34-36.
3. Нікуліна Н. Ю., Зінов'єва Т. А. Специфічні особливості перекладу англійських газетно-публіцистичних текстів [Електронний ресурс] / Н. Ю. Нікуліна, Т. А. Зінов'єва – 2013. – №1. – С. 232-234. – Режим доступу до ресурсу: <https://moluch.ru/archive/48/6080/>
4. TOPtr [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.toptr.ru/library/translation-truth/perevod-publiczistiki-na-chto-obratit-vnimanie.html>

Волкова А. О.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля

Бовт А. Ю., ст. викладач кафедри германо-романської філології та перекладу, к. пед. н.
 СХУ ім. В. Даля

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Переклад тексту з однієї мови на іншу – це досить складний особливий процес розумової діяльності людини. Адже зробити переклад – означає, перш за все, адекватно відтворити поняття, які були виражені засобами однієї мови, за допомоги засобів іншої мови, не втративши при цьому головні ідеї та змісту тексту. Основні види перекладу розподіляються залежно від інформації на такі види:

- суспільно-політичний;
- художній;
- науково-технічний [1].

Науково-технічна література включає збірники та статті з різноманітних проблем науки й техніки, науково-популярну літературу з різних галузей знань; технічну і супровідну документацію, патенти. Сьогодні переклад саме науково-технічної літератури має найбільший попит завдяки бурхливому розвитку нових технологій та поширенню науково-технічної інформації. Варто зазначити, що переклад такого виду літератури відрізняється від будь-якого іншого виду перекладу (наприклад, суспільно-політичних або художніх текстів), викликає певні труднощі й ставить конкретні задачі перед перекладачем.

Труднощі в процесі перекладу можуть бути викликані, наприклад, низьким рівнем володіння мовою оригіналу або перекладу, недостатнім знанням власне предмету, про який йдеться в тексті оригіналу. Нерідко в мові перекладу немає готових відповідників для висловлення тієї думки, яка була виражена засобами мови оригіналу [3], що також призводить до ускладнень в процесі перекладу.

Відомо, що науково-технічний текст відрізняється значною кількістю термінів, чітким викладенням матеріалу. Його характерною ознакою є інформативність, логічність, точність. Зазвичай науково-технічна інформація викладається в письмовому вигляді, отже, для якісного перекладу необхідна термінологічна підготовка [2].

Наприклад, переклад таких словосполучень як багатопрогонова шарнірно-консольна балка – multi-span hinged-cantilever beam; рівномірно розподілене навантаження – uniformly distributed load; згинальний момент – bending moment вимагає від перекладача додаткових знань та розуміння.

На сьогодні можна виділити декілька видів технічного перекладу:

- Вільний переклад – задача перекладача полягає в тому, щоб зрозуміло передати загальний зміст усього тексту.
- Протилежний йому дослівний переклад ставить перед перекладом складніше завдання: розкрити зміст кожного речення і допомогти зрозуміти його. Структура та порядок слів у реченні мають відповідати тексту оригіналу.

Нерідко ці види перекладу призводять до появи традиційних перекладацьких помилок – буквалізму та вольності, що негативно позначається на якості та зрозумілості тексту мовою перекладу. Адекватним перекладом можна назвати лише той переклад, який передає точний зміст тексту з усіма його особливостями у відповідності до норм мови перекладу [3].

Ще однією причиною виникнення проблем в процесі перекладу є явище багатозначності. Воно досить поширене у науковому дискурсі через те, що у терміносистемах різних галузей знань широко застосовується так зване семантичне словотворення, коли вже існуючій в мові формі слова приписується нове значення. Нерідко, залежно від галузі, один і той самий термін може мати різне значення або значення певного терміну може варіюватися залежно від приладу або обладнання. Наприклад, слово «distillation» залежно від контексту може означати процеси ректифікації, дистиляції, перегонки, возгонки. Таким чином, вирішальну роль під час перекладу багатозначного терміна відіграє контекст, у кому його вжито.

Слід зазначити, що виділяють два види контексту: загальний та вузький. Загальний контекст – це розуміння конкретного речення та тексту загалом, а вузький контекст має на увазі семантико-синтаксичні особливості слів [4].

Цілком логічно допустити, що перекладач завжди буде стикатися з певними проблемами під час перекладу науково-технічних текстів. Але, оскільки лексична система мови найбільш схильна до змін, варто звернути увагу на наступні лексичні проблеми перекладу:

- відсутність нормативної терміносистеми в українській мові, що, в свою чергу, призводить до зловживання калькування при перекладі неологізмів. Це особливо яскраво видно на прикладі сфери комп'ютерних технологій, де, наприклад, «зміна масштабу зображення» перетворюється на «зумінг» (від англ. “zoom”), «пробуксовка» – на «трешинг» (від англ. “trashing”), а «чергування» – на «інтерлівінг» (від англ. “interliving”);

- велика кількість жаргонізмів у фаховій лексиці. Наприклад «лазар» – лазерний принтер; «вакса» – операційна система VAX; «сивуха» – назва комп'ютерної гри «Civilization»; «пентюх» – комп'ютер модифікації Pentium;

- поява стилістично забарвленої лексики у науково-технічних текстах [4].

Особливу увагу варто приділити також граматичним відмінностям, які, на відміну від лексичних, є менш очевидними. Перш за все, варто виділити те, що науково-технічним текстам притаманні поширені складні (особливо складнопідрядні) речення, які вживаються для викладу логічних зв'язків між об'єктами, діями та фактами. Можна виділити наступні граматичні особливості речень в науково-технічних текстах:

- велика кількість довгих речень із другорядними та другорядними членами, при цьому залежні від підмета і присудка слова нерідко стоять на відстані від слова, яке вони визначають;
- вживання багатокomпонентних атрибутивних словосполучень;

- вживання пасивних конструкцій, зворотів, тощо;
- наявність пропусків, службових слів (артиклів, допоміжних дієслів) [2].

Під час перекладу англійською мовою українських наукових текстів має місце перебудова речення, додавання чи перестановка тих чи інших одиниць [3], наприклад.: «Визначення опорних реакцій можливо і іншим способом, але він більш трудомісткий / It is possible to determine the bearing reactions in a different way, but it is more time taking process»

Нерідко труднощі викликає й граматична багатозначність, яка притаманна, наприклад, англійській мові, де одні і ті ж самі дієслова можуть бути як самостійними дієсловами, так і допоміжними, або дієсловами з модальним значенням. До граматичних проблем також можна віднести деякі граматичні явища мови оригіналу, які в мові перекладу мають інакші функціональні характеристики.

Не викликає сумнівів, що лексика й граматика тісно пов'язані жанрово-стилістичними особливостями, оскільки до стилістичних характеристик тексту відносяться частота вживання в текстах певних слів, що характерні для окремої галузі, певні граматичні форми та вживання типових граматичних структур [2].

Таким чином, визначення та вирішення вищезазначених проблем потребує від перекладача не лише знання мов оригіналу та перекладу, але й навичок подолання труднощів з урахуванням норм мови перекладу та мови оригіналу, вміння застосовувати різноманітні перекладацькі трансформації та адаптувати оригінальний текст до особливостей мови перекладу. Адекватний перекладу науково-технічних текстів також потребує від перекладача бути компетентним в тій галузі знань, до якої належить текст оригіналу. Тільки в цьому випадку перекладач зможе уникнути грубих помилок і створити якісний переклад.

Література

1. Дороніна Є. Особливості перекладу науково-технічної літератури [Електронний ресурс] / Є. Дороніна. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/30822/1/Doronina>
2. Ключник О. Труднощі науково-технічного перекладу [Електронний ресурс] / О. Ключник. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1408>.
3. Онушканич В. Закономірності перекладу науково-технічної літератури [Електронний ресурс] / В. Онушканич. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://naub.oa.edu.ua/2013/zakonomirnosti-perekladu-naukovo-tehnichnoji-literatury/>
4. Сіденко Н. Лексичні проблеми сучасної науково-технічної літератури [Електронний ресурс] / Н. Сіденко. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/973>.

Ворон О. О.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Бовт А. Ю., ст. викладач кафедри германо-романської філології та перекладу, к. пед. н.
ЧУ ім. В. Даля

POETIC TRANSLATION PECULIARITIES

Random House Webster's Unabridged Dictionary defines poetry as "the art of rhythmical composition, written or spoken, for exciting pleasure by beautiful imaginative or

elevated thoughts” [4, p. 1764]. Such a definition emphasizes the most important function and feature of poetic translation – its beauty and vividness. The translator’s job is not only to express the meaning of the poem into another language but to respect its soul. When someone translates a poem, the main aim is to stay as close to the meaning as possible, at the same time, to save the external form. In other words, the translator gets the so-called “artistic license” to use (but not to abuse) the meaning to make a perceivable and graceful translation. Readers in the target language should enjoy reading the poem, not amaze at how distinctly words are translated. Translation can act as a connecting tool bringing closer different nations of the world. But in order to make this bridge solid, the translator should overcome various difficulties and apply different methods of translation, which fit the given poetic work the best.

Poetic translation is the highest level of mastery of the translator. It requires all the spectrum of knowledge and skills, artistic talent and bright imagination. But the question concerning translatability or untranslatability has always been disputable. “Traduttore-traditore” (Translator = traitor), says the well-known Italian phrase. “Poetry is what gets lost in translation,” Robert Frost says. But to translate is not to say the same thing in another language, but to express a different thing. This may sound close to what translation theories used to call “the impossibility of translation” [5].

For example, P. Steiner believed in untranslatability of some texts merely because of his belief about the sacredness of some texts. It may have been popular in some ancient times, when all unknown phenomena were considered to be mystical and dangerous. As for the modern state of this problem, the given opinion is quite naive and doesn’t have scientific proof. One of the prominent scientists who has made a significant contribution into this theory was J. Catford. He advanced even further in his researches and defined two types of untranslatability: linguistic and cultural [1]. Linguistic untranslatability, according to J. Catford, occurs when there is no lexical or syntactical substitute in the target language for a source language item. In the course of the history the idea about complete untranslatability has moved towards the idea of the so-called “partial” translation, e.g. word-for-word or structural.

There are many translation theories. The most common one states the difference between opposing translation “schools”: the “western” school (as practiced in the United States) and the “eastern” school (in the former Soviet Union [6]).

The Western school of poetic translation seeks to recreate in one language only the words of the original poem; the translation process, in such a view, becomes no more than transliteration. One of the representatives of this point of view is a critic, writer and translator V. Nabokov. The same opinion was shared by an Italian translator and scientist L. Venuti. As a player cannot recreate the symphony, the “Western” translator cannot convey the meaning and the richness of the poem to the full.

The “Eastern” school of poetic translation defines its own process of translation as a kind of fuller – and therefore better – rendering of the symphony which is a poem. This school sacrifices the literal, often ignores the powerful distinct image, and makes substitutions to ensure the adequate replication, first and foremost, of the poem’s patterns. The “Eastern” school, with its serious concern for patterns and its preoccupation with form – with the so-called “skin” of the poem – too often ends up creating poetry which is stilted and forced and as beautiful as a dried black tree. It may sound well, it may preserve all the rhymes and feet, but it does not feel “alive” and, as the result, cannot evoke “living” emotions and vividness of imaginary in minds of readers.

So, the first school with its concept of “untranslatability” of poetry or convention of poetry into prose; and the second school with its idea of precise transition of form cannot be considered, in my opinion, successful.

We think translatability of poetry lays in the possibility of conveying the very essence of a poem, its inner sense and idea. The reader of the translation must feel that he/she is reading an original poem.

According to Roman Jakobson there are three types of translation. The first one is “translation” within the same language, referred to as *intralingual* translation (we use different words and word-combinations to express similar meanings). The second type is *interlingual* translation (rewriting a text in one language into another). The third type of translation is intersemiotic translation, “an interpretation of verbal signs by means of signs of nonverbal sign systems” [3, pp. 232-239].

So, in order to overcome all the difficulties during translation, the translator should be competent in both linguistic and socio-cultural aspects and apply all the possible methods and ways of finding out the most appropriate equivalents of unfamiliar or many faceted phenomena.

Another important and disputable question which always arises while discussing translation of poetry is connected with its form and content. In other words, whether it is worth sacrificing content for the sake of form or vice versa?

Obviously there is a connection between the content and the form of poetry [2, p. 12]. Undoubtedly, poetry musicality (i.e. phonetic form) is essential for conveying meaning, that is, it has a meaning, which, obviously, is no less important than the meaning of words.

The translator of poetry must be aware of the differences between reference meaning and poetic meaning. The task of the translator of poetry is not limited to the transmission of the meaning of words, that is, the reader may refer to the same thing that the poet has referred to the original language. It also includes tracking of meaning and producing the same effect as the original language. Unlike translation of scientific, technical literature, success in poetry translation does not depend on the degree to which, from the standpoint preferential translation of approaching poetry in the original language, rather, it depends on other criteria, based on literary criticism and applications in language and writing. This is important, because the text is likely to produce meanings that are not physically present in it. Again, the difficulty in translating the poetry appears not only from changing planes of meanings, but also the need for a translator to recognize the cultural context of the language in question, to choose the word nearest to the author’s meaning.

In such a way, the unity of form and content is presented as indivisible relations. Some changes in the form may be made in order to convey some important idea, but in most cases the translator should try to convey both the form and the sense. While creating another masterpiece, a poet does not think about what he/she should make more beautiful, more meaningful and important. This idea would seem absurd to him/her. The same situation is with the translation. Form and sense are integrated into one original, fresh and beautiful creation. So, the translator should do all in his/her power in order not to break this tender harmony.

Summing up all the above-mentioned, we would like to present our own first experience of translating poetry. Here is a passage from “Night” by W. Blake, translated into Russian.

The sun descending in the west,
The evening star does shine,
The birds are silent in their nest,
And I must seek for mine.
The moon like a flower,
In heavens high bower;
With silent delight,
Sits and smiles on the night.

На западе солнце уснёт,
Ночная звезда воспыхает.
Тишина сотни гнёзд покрывает,
Меня же свой ожидает полёт.
Цветком обернулась луна
В хоромах своих поднебесных;
И ночью сидит, улыбаясь, она
В безмолвном восторге прелестном.

Література

1. Catford J. C. A Linguistic Theory of Translation / J. C. Catford. – London: Oxford University Press, 1965. – 110 p.
2. Hatim B. Discourse and the Translator / B. Hatim, I. Mason. – London and NY: Longman, 1994. – 418 p.
3. Jakobson R. On the Linguistic Aspects of Translation / R. Jakobson // Translation Studies Reader / [ed. by S. Gabrielyan]. – Yerevan: Sahak Partev, 2007. – 210 p.
4. Random House Webster's Unabridged Dictionary / ed. by Random House. – 2nd Revised edition. – NY: Random House Reference, 2005. – 2256 p.
5. Shi Aiwei. Translatability and Poetic Translation / Aiwei Shi // Translatum Journal & the Author. – Shanxi: Xinzhou Teachers University China. – Режим доступу: <http://www.translatum.gr/journal/5/translatability-and-poetic-translation.htm>.
6. Zdanys J. Some Thoughts on Translating Poetry / J. Zdanys // Lithuanian Quarterly Journal of Arts and Sciences. – 1982. – Volume 28, No. 4. – p. 9-13.

Захарова А. І.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Ігошев К. М., викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
СНУ ім. В. Даля

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЕМИ Т. С. ЕЛІОТА «THE HOLLOWMEN»

«Вважаю неможливим, як дехто цього вимагає, щоб автор поетичного перекладу, отже й сам поет, цілком забув про себе, цілком підкорився індивідуальності іншого поета. Це навіть, здається мені, небажано: таким способом можна стерти пилоч з крилець того метелика, що зветься поезією»

М. Рильський

Поезія, поряд з епосом і драмою, відноситься до основних родів художньої літератури. Останні три-чотири десятиліття характеризуються дедалі більшим інтересом дослідників-лінгвістів до мови художньої літератури. Переклад поезії є однією з найактуальніших наукових проблем у загальній теорії перекладу, лінгвістиці та літературознавстві. Практика засвідчує, що переклад творів різних жанрів вимагає додаткового аналізу першотвору. Художній переклад, у свою чергу, суттєво відрізняється від інших видів перекладу, оскільки передбачає мовленнєву творчість, а не використання завчених слів та виразів. Що стосується перекладу поетичних творів, то, на думку відомого перекладача та викладача Р. К. Мірн'як-Белоручева, «до нього можна підпускати лише обраних» [5]. Створення ідеального перекладу віршів – це не тільки тема для філологічних дискусій, а й та мета, до якої прагнуть перекладачі. Поетичний текст постає перед перекладачем як багаторівнева система звуків, символів та образів, які не тільки потрібно представити, а й передати читачеві. І, оскільки перекладач є суперником автора (В. А. Жуковський), він може виявити підняту автором тему під іншим кутом. Мета перекладача – бути «на одній хвилі» з автором.

Вкрай цінним є вміння перекладача адаптуватися до тексту, з яким належить працювати, адже до кожного твору, як і до кожної людини, потрібен особливий підхід. Необхідно вміти виділяти найважливіші літературні прийоми, використані автором, та максимально передавати їх у цільовому тексті.

Метою тез є виявлення та аналіз найважливіших особливостей перекладу поеми Т. С. Еліота «The Hollowmen» на прикладі перекладів О. Мокровольського, І. Андрусяка та К. Борисенко, В. Постникова, В. Коротича.

Безпосередньо тексту поеми передують два епіграфи:

Mistah Kurtz – he dead. – Міста Куртц – він померти. – Міста Куртц – він мертвий [3].

A penny for the Old Guy! – Шаг для старого Гая! – Конійчину старому Гаю [2]!

Перший епіграф взятий з роману Дж. Конрада «Серце темряви» (1899), що розповідає про подорож до серця Африки. Персонажі Конрада, позбавлені віри, моралі та людяності, зайняті промислом (добуванням) слонової кістки та одержимі виключно жагою влади та прибутку, стали прототипами “hollowmen”. Найрозбещеніший з них, містер Курц, перед смертю жахається, усвідомивши скоєне, та зі словами «Жах! Жах!» помирає. Саме репліка чорношкірого слуги про його смерть на поганій англійській “Mistah Kurtz – he dead” винесена Т. С. Еліотом в епіграф, що натякає на образ сучасних людей як ходячих трупів. Перекладач О. Мокровольський використав прийом транслітерації, а також передав помилки, навмисно допущені у вимові слуги: написання “Mistah” замість “Mister” (транскрипція) та “he dead” замість “he is dead” (пропущене допоміжне дієслово). Водночас І. Андрусяк та К. Борисенко передали лише транскрипцію слова mister, не зберігаючи відтінок, що надає пропущене допоміжне дієслово: Mistah Kurtz – he dead. – Міста Куртц – він мертвий.

Фразу “A penny for the Old Guy!” використовують діти, збираючи гроші на феєрверки для святкування ночі Гая Фокса 5 листопада. Традиція започаткована після невдалої Порохової змови 1605 року, з метою підірвати британський парламент та вбити короля, найвідомішим учасником якої був Гай Фокс. Та замість великого «бабах» (див. останній рядок поеми) все скінчилося передсмертним схлипом засудженого до страти змовника-невдахи. У даному випадку І. Андрусяк та К. Борисенко безумовно краще підібрали мовний еквівалент, враховуючи культурні особливості, адже «Копійчину старому Гаю!» є типовим формулюванням при проханні милостині.

Сама ж поема на перший погляд може здатися верлібровою, але насправді вона є дуже елегантно сформованою. Наприклад, перша строфа має римовку ААВСАВDCCB [4]:

*We are the hollow men
We are the stuffed men
Leaning together
Headpiece filled with straw. Alas!
Our dried voices, when
We whisper together
Are quiet and meaningless
As wind in dry grass
Or rats' feet over broken glass
In our dry cellar*

I, хоча чітке відтворення даної римовки у цільовому тексті неможливе і навіть небажане, перетворення поеми на простий римований вірш є неприпустимим.

Враховуючи філософський та релігій характер даної поеми, дуже важливим є рядок з молитви «Отче Наш» та збереження його автентичності у перекладі. Тобто, перекладаючи його, доцільним є використання офіційного відповідника, замість вільного перекладу. Саме так і зробив О. Мокровольський, на відміну від В. Коротича.

For Thine is the Kingdom   *Бо Твоє є Царство* [3]   *То королівство Твоє* [1]

Варто також відзначити лаконічність та навіть скупість поеми, для неї характерні повтори не лише образів, рим та ритму, але й слів. Поема містить 420 слів, та лише 180 з них різняться. Тому, перекладаючи її, потрібно зберігати повтори, не варто шукати синонімів, треба перекладати повторювані слова одним і тим самим словом [4].

*This is the way the world ends
This is the way the world ends
This is the way the world ends
Not with a bang but a whimper.*

*Это путь к искончанию мира -
Он закончится не взрывом,
а всхлипом* [6]

Як ми бачимо, В. Постников у своєму перекладі не просто замінив повторювані слова синонімами, а позбавився повторюваних рядків взагалі, що у даному випадку є неприпустимим.

Завершується поема зображенням кінця світу, та важливо відзначити, що тут спостерігається явне протиставлення Апокаліпсису: «Світ не згорить у полум'ї Армагеддона, а повільно згасне. Тому «whimper» – не схлипування (коротка дія), а пхикання (довгий процес). Отже, поема «The Hollowmen» безсумнівно є викликом навіть для досвідченого перекладача, адже передати атмосферу оригіналу майже неможливо. Але кожний новий переклад додає їй свою особливу родзинку, красу чого неможна заперечувати.

Література

1. Еліот Т. С. Порожні люди (Переклад В. Коротича) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:http://www.ji.lviv.ua/n25texts/eliot.htm>
2. Еліот Т. С. Порожні люди (Переклад І. Андрусяка, К. Борисенко) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://maidan.org.ua/arch/culture/1220558730.html>
3. Еліот Т. С. Порожні люди (Переклад О. Мокровольського) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=517>
4. Люпус. Томас Элиот. Полые люди. Комментарии к переводу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.stihi.ru/2009/01/08/1601>
5. Науменко О. В. «Особенности и трудности перевода» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2012_10_24/5_naumenko.htm
6. Элиот Т. С. Пустые люди (Перевод В. Постников) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.stihi.ru/2012/09/07/730>
7. Eliot T. S. The Hollow men [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.shmoop.com/hollow-men/poem-text.html>

Кравцова К. А.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Карловас О. А., ст. викладач кафедри української філології та журналістики
СНУ ім. В. Даля

ПЕРЕКЛАД КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Сучасна українська комп'ютерна термінологія є однією з динамічних термінологічних систем, оскільки інтенсивний розвиток інноваційних комп'ютерних технологій вимагає постійного введення нових понять. Виникнення нових лексичних утворень спонукує фахівців формувати єдину систему загальноприйнятих комп'ютерних термінів. Слід зважати на те, що такі терміноодиниці мають відповідати міжнародним стандартам, а також нормам сучасної української літературної мови.

Комп'ютерна термінологія сьогодні є об'єктом уваги вчених-мовознавців, перекладознавців, оскільки зрозуміло, що спеціальна лексика має адаптуватися до норм тієї мови, якою запозичається.

У лексикографічному опрацюванні сучасна українська комп'ютерна термінологія має певні набутки, зокрема, можна згадати такі праці, як «Короткий англо-український тлумачний словник з комп'ютерної техніки» та «Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки, інтернету і програмування».

Для перекладу комп'ютерної термінології використовують різні шляхи, але найчастіше транскодування, транслітерацію, транскрибування, еквівалентний переклад, описовий переклад.

Зупинимось детальніше на еквівалентному перекладі термінів.

Еквівалентний переклад – це коли значення англійського слова повністю відповідає значенню однієї української лексеми. Цей вид перекладу досить поширений при перекладі англійських комп'ютерних термінів, хоча в українській мові існує не надто велика кількість слів-відповідників у цій галузі. Ми можемо навести деякі приклади еквівалентного перекладу: keyboard – клавіатура; message – повідомлення; mode – режим; mouse – маніпулятор; screen – екран; desktop – робочий стіл; network – мережа; networked – мережевий чи мережний.

Досить цікавим є переклад слова network і утвореного від нього прикметника networked українською мовою. Нумо подивимось як у різних словниках подано переклад цих слів і як вони пишуться:

У «Короткому англо-українському тлумачному словнику з комп'ютерної техніки» подано такий переклад цього терміна:

network – мережа, сітка; networked – мережевий.

Лексема **мережа** тлумачиться як група комп'ютерів та відповідних пристроїв, об'єднаних засобами зв'язку. У мережі можуть використовуватись постійні з'єднання (такі, як кабелі), тимчасові (через телефон) та інші засоби.

«Англо-український тлумачний словник з обчислювальної техніки, інтернету і програмування» фіксує такий переклад:

network – мережа; network access – мережний адаптер.

Мережа – це сукупність робочих станцій, з'єднаних між собою за допомогою мережного устаткування та середовища передавання даних.

«Російсько-український науково-технічний словник» представлений такими лексемами:

сеть – мережа; сетевой – сітковий, мережний.

У «Новому російсько-українському політехнічному словнику» перекладене з англійської російською мовою слово **сеть** подається так:

сеть – мережа; сетевой – 1. техн. сітковий, сітьовий; 2. техн. (электрический) мережний.

Аналіз сучасних підручників з комп'ютерних технологій для вищої школи засвідчив, що найуживанішим словом є термін **мережевий**, решта запропонованих мовознавцями відповідників (з урахуванням їх конотації) практично не зустрічається ані в навчальній літературі, ані у власне наукових статтях.

Отже, у різних лексикографічних працях, представлених в Україні, на сьогодні немає однастайності щодо перекладу прикметника **networked** від терміна **network** українською мовою.

Література

1. Новий російсько-український політехнічний словник: 100000 термінів і термінів-словосполучень / Укл. М. Зубков. – Х.: Гриф, 2005. – С. 689.
2. Пройдаков Е. М. Англо-український тлумачний словник з обчислюваної техніки, інтернету і програмування / Е. М. Пройдаков, Л. А. Теплицький. – Вид. І. – К.: Видавничий дім «Софт-Прес», 2005. – С. 345.
3. Російсько-український науково-технічний словник: 30000 слів / Укл. В. Перхач, Б. Кінаш. – Львів, 1997. – С. 335.
4. Савенко Ю. П. Короткий англо-український тлумачний словник з комп'ютерної техніки / Ю. П. Савенко, А. А. Довгань, В. М. Ткаченко. – Суми, 2012. – 50 с.

Фоменко Ю. Р.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Бовт А. Ю., ст. викладач кафедри германо-романської філології та перекладу, к. пед. н.
СНУ ім. В. Даля

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ДОГОВОРУ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ

Одним з центральних питань сучасної теорії перекладу стало розв'язання проблеми перекладацької еквівалентності, відповідності змісту оригіналу та перекладу, а також засобів мови, що виражають це значення. В рамках цієї проблеми значний інтерес приділяється питанню перекладу українських юридичних документів англійською мовою.

Обов'язковою складовою всіх міжнародних операцій є укладання зовнішньоекономічних контрактів (договорів). Частіше за все у зовнішньоекономічній практиці застосовується договір міжнародної купівлі-продажу, під яким розуміємо договір постачання товару, погоджений і підписаний експортером та імпортером. Від того, наскільки якісно укладений, а потім перекладений контракт, залежить репутація перекладача, успіх не тільки однієї окремої операції, а й всього підприємства.

Актуальність дослідження полягає в доцільному використанні мовних засобів та мовних норм нормативно-правових документів, суворому підборі необхідних для цієї мети лексичних та граматичних одиниць з урахуванням особливостей мовної культури, типу і механізму соціального кодування рідної (української) та іноземної (англійської) мови щодо перекладацьких стратегій при відтворенні змісту договору купівлі-продажу.

Мета роботи полягає у тому, щоб виявити мовностилістичні особливості юридичного документа, а саме: перекладу договору купівлі-продажу на англійську мову, проаналізувати специфіку документу на лексичному та синтаксичному рівнях в українській та англійській мовах.

Виклад основного матеріалу. Стиль юридичних паперів не повинен відвертати увагу від головного змісту документу. Повна відсутність додаткових асоціацій, тільки усталені та загальноприйняте тлумачення, нейтральність викладення – ось одні з головних стилістичних особливостей юридичного дискурсу [1, с. 67].

Основною відмінністю договору купівлі-продажу є його результат, а саме: перехід права власності на товар. Крім того, предметом є товар, який є у продавця на момент укладення договору або буде створений (придбаний, набутий) продавцем у майбутньому, майнові права та право вимоги, якщо вимога не має особистого характеру [4, с. 33].

Договорам купівлі-продажу, як і всім документам юридичної спрямованості, притаманні деякі лінгвостилістичні особливості: кліше, логічна послідовність, однозначність, аргументованість, офіційність, термінологія, чітка структура, усталені звороти, нейтральність засобів вираження, правові приписи, певна стандартизація, відсутність авторських прийомів.

При перекладі договорів купівлі-продажу ретельна увага приділяється синтаксичним, граматичним та лексичним мовним аспектам. Фабула оповідання чітко визначає умови, принципи та загальні засади контракту [5, с. 117].

На лексичному рівні домінують [7]:

- усталені вирази та кліше: *“as is” sale* – продаж товару на умовах «як є» (без гарантії якості), *terms of payment* – умови оплати, *correspond to the terms and conditions of* – відповідати умовам, *in the interim* – тимчасово, *contract specifies* – угода передбачає, *full contract price or value* – повна вартість та ціна за угодою, *delivery and acceptance of goods* – передання та приймання товарів, *quality* – якість товару, *liquidated damages* – неустойка тощо.

- скорочення: *LLC* – товариство з обмеженою відповідальністю, *JSC* – *BAT*, *CJSC* – *ЗАТ*.

- терміни: *merchantability* – придатність товару для куплі-продажу, *contract of sale* – договір купівлі-продажу, *caveat emptor* – покупець діє на свій ризик, *firm prices* – тверді ціни, *letter of credit* – акредитив, *nonfulfillment* – невиконання зобов'язань, *down payment* – передплата,

Слід зазначити, що даним документам також властиві фразеологічні одиниці, однозначність, відсутність тропів та стилістичних фігур.

На синтаксичному рівні виявлені [6]:

- речення з іменним присудком: *The prices are firm and are not subject to any alterations.* – Ціни тверді та **не підлягають** змінам; *“Satisfaction guaranteed” is a main warranty for BUYER.* – Гарантія якості товару – головна для покупця.

- пасивні конструкції: *The goods are to be shipped in export sea packing suitable for the type of goods delivered.* – Товари **постачаються** у морському експортному пакуванні, яке призначене для транспортування товарів даного типу; *The goods shall be considered as delivered by the SELLER and accepted by the BUYER.* – Товар **вважається переданим ПРОДАВЦЕМ та прийнятим ПОКУПЦЕМ** за якістю.

- дієприкметникові та дієприслівникові звороти: *according to the number of cases and weight as shown in the Bill of Lading.* – Згідно з кількістю місць та вагою, указаному у коносаменті; *including cost of packing, marking, loading on board a ship* – включаючи вартість пакування, маркування, відвантаження на корабель.

Переважає прямий порядок слів, складні, але не дуже великі за обсягом речення, чіткий розподіл на абзаци.

Способи передачі граматичних одиниць комбінуються в залежності від лексичної наповненості, спрямованості та виду договору купівлі-продажу. Граматична система кожної мови відрізняється, тому слід знати необхідні прийоми для передачі інформації.

Висновки. Мова права – це не тільки вербальна (знакова) система, але й частина правової системи з її специфікою, особливостями мислення та функціонування. Одна з найважливіших проблем, що з'являється під час перекладу договорів купівлі-продажу, є переклад з дотриманням специфічних стильових ознак мови права, законодавчого характеру, типу та сфери застосування документів. Таким чином, перекладач зобов'язаний не тільки мати фахові знання, але й ретельно досліджувати специфіку перекладу юридичного дискурсу.

Література

1. Вороніна К. В. Ділова кореспонденція та її переклад: Навчально-методичний посібник / К. В. Вороніна. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 96 с.
2. Голев Н. Д. Юридична мова: Навчальний посібник / Н. Д. Голев. – К.: Наука, 2013. – 233 с.
3. Єфімов Л. П. Стилїстика англійської мови і дискурсивний аналіз: Учбово-методичний посібник / Л. П. Єфімов, О. А. Ясінецька. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2004. – 240 с.
4. Заїка Ю. О. Українське цивільне право: Навчальний посібник / Ю. О. Заїка. – К.: Видавництво «Істина», 2015. – 377 с.
5. Лотоцька К. Стилїстика англійської мови: Навчальний посібник / К. Лотоцька. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008. – 254 с.
6. Федотова И. Г. Теория и практика устного и письменного юридического перевода / И. Г. Федотова, Н. В. Старосельская [та ін.]. – Дубна: Феникс, 2008. – 171 с.
7. Черноватий Л. М. Переклад англійської юридичної літератури: Навч. посібник. – 3-є видання, виправлене і доповнене/ Л. М. Черноватий, В. І. Карабан [та ін.]. – Вінниця: Нова Книга, 2006. – 656 с.

Шаповалова Д. Д.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля
Карловас О. А., ст. викладач кафедри української філології та журналістики
СНУ ім. В. Даля

ТРАНСКОДУВАННЯ ЛЕКСЕМИ ON-LINE

Переклад термінології належить до кола найскладніших проблем у галузі лінгвістики та перекладознавства, тому що терміни як спеціальні слова належать до лексики, яка потребує особливої уваги особливо сьогодні – у час інтенсивного розвитку різних галузей науки. Але при їх перекладі, наприклад, з англійської мови українською виникають певні труднощі, адже адекватний переклад є неможливим без додаткових знань, пов'язаних з походженням, класифікацією, функціонуванням та особливостями передачі мовою, яка їх запозичає.

Поширеним способом перекладу лексики, пов'язаної з комп'ютерними технологіями, є транскодування. Прийом транскодування має різні види: 1) транскрибування – копіюється звукова форма слова; 2) транслітерування – копіюється графічна форма слова; 3) змішане транскодування – копіюється частково звукова, а частково – графічна форма слова; 4) адаптивне транскодування – форма слова копіюється, частково адаптуючись до норм мови перекладу [5, с. 31]. Прикладами змішаного транскодування є такі слова: *on-line* – *он-лайн*; *interface* – *інтерфейс*; *organizer* – *органайзер*; *device* – *девайс*; *chat* – *чат*; *chipset* – *чипсет*; *adaptor* – *адаптор*; *chorus* – *хорус*.

Як нам відомо, орфографія – історично сформована та загальноприйнята система правил національної мови щодо способів передачі мовлення на письмі, яка поряд із пунктуацією складає правопис певної мови. Орфографія визначає, які слова писати разом, окремо або з дефісом, з великої чи з малої букви, як писати префікси й суфікси, окремі букви в корені й афіксах.

Нашим завданням є визначити, як правильно пишеться в українській мові слово **онлайн** – разом, окремо чи з дефісом. Слово **онлайн** тлумачиться як суб'єкт, який знаходиться в мережі, здійснює дії в інтернеті в режимі реального часу.

Аналіз наукових та науково-навчальних текстів дозволив спостерігати варіанти в написанні даного слова українською мовою: разом – **онлайн**, з дефісом – **он-лайн**, зрідка окремо – **он лайн**. Орфографічні словники як норму пропонують усі три види написання. Тому виникає запитання: А як же правильно писати?

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» фіксує два варіанти: разом та з дефісом:

ОН-ЛАЙН, ОНЛАЙН, -у, ч., спец. 1. Тип зв'язку, при якому зв'язок підтримується в режимі реального часу (безперервно). 2. Режим підключення приладу, що відповідає його готовності до роботи [2, с. 843].

Тож наразі не буде помилкою писати з дефісом – **он-лайн** або разом **онлайн**.

«Словник-довідник сучасної української мови» подає лише один варіант написання слова – з дефісом:

ОН-ЛАЙН, невідм., ч. [4, с. 305].

Хоч такий висновок зарано робити на підставі лише двох словників, але спостережувані тексти свідчать про тенденцію переходу від написання з дефісом (**он-лайн**) до написання разом (**онлайн**). Що однак не обов'язково унеможливило дефісне написання.

Англійською мовою, наприклад, дозволені обидва варіанти написання, тобто разом та з дефісом: **on-line** і **online**. Причому, що цікаво, перший варіант ми бачимо у словнику 2008 року видання, а другий – у словнику 2015 року видання.

«Англійсько-українсько-англійський словник наукової мови» подає написання слова **онлайн** разом. Деякі словники фіксують слово **онлайн** як першу частину складних слів, наприклад, **онлайн-словник**, також представлений і прикметник **онлайнний**, утворений від іменника [1].

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» містить написання слова лише з дефісом:

ОН-ЛАЙН, присл. 1. На прямому зв'язку з Інтернетом з допомогою комп'ютера. 2. У знач. ім. Прямий зв'язок з Інтернетом з допомогою комп'ютера [3, с. 330].

Отже, ми спостерігаємо деяку невизначеність щодо написання чужомовного слова в українській мові. Активізація динамічних процесів у мовній системі останнім часом приводить до суперечливості критеріїв нормування її одиниць, зокрема, чужомовних.

Слушним, на наш погляд, є зауваження Ю. Шевельова, яке він висловив упорядникам нового правопису: «Особливо треба пам'ятати, що правопис не повинен воювати з мовою й накидати їй те, що їй чуже. Посутнє завдання правопису – формулювати, як писати те, що є в мові, а не реформувати мову засобами правопису» [6, с. 509].

Література

1. Англійсько-українсько-англійський словник наукової мови (фізика та споріднені науки). Частина 1 – англійсько-українська. Вінниця, Нова Книга, 2010. – XXXIV + 1390 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел.- К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Загнітко А. П., Щукіна І. А. Великий тлумачний словник. Сучасна українська мова. – Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2008. – 704 с.
4. Словник-довідник сучасної української мови: Разом. Окремо. Через дефіс: Близько 60 000 слів / Укладачі: Т. К. Співак, О. О. Якименко. – Х.: ФОП Співак В. Л., 2009. – 528 с.
5. Черноватий Л. М. Зміст стратегій калькування і трансформації у перекладознавчому аналізі / Л. М. Черноватий // Тези II міжнародної наукової конференції «Актуальні проблеми філології і професійної підготовки фахівців у полікультурному просторі». – Одеса: Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2016. – С. 30-33.
6. Шевельов Ю. Вибрані праці / Ю. Шевельов. – Кн. 1: Мовознавство. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. – С. 509.

Секція 5. Зарубіжна література і порівняльне літературознавство

Бабаєва А.

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля
Іртуганова Т. Р., викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
СНУ ім. В. Даля

ПЕРЕКЛАДАЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ К. КУРБАННЕСОВА ТА Л. ПЕРВОМАЙСЬКОГО

В історії туркменської та української перекладацької особливе місце займають поети К. Курбаннєсов та Л. Первомайський. Обидва – яскраві, поети, різнобічно розвинені особистості. Багато віршів К. Курбаннєсова згодом стали словами відомих пісень, що подобаються вже третьому поколінню туркмен.

Талант К. Курбаннєсова відзначається глибоким психологізмом та тонким ліризмом, поєднання фольклорних мотивів і традицій європейської літератури. Він присвятив багато часу вивченню досвіду європейської й східної літератури як сучасної, так і минулого. Він перекладав з англійської на туркменську поезію Уолта Уїтмена.

Взагалі, школа туркменських перекладів з англійської сформувалась під його впливом. Великий й оригінальний туркменський поет зміг, як вірно відмічають авторитетні літературознавці, передати своєрідність різних культур, знайти національний еквівалент кожній мові, голосу, музичному тембру.

Перекладав з російської, англійської, італійської, бенгальської, турецької, перської. Твори самого К. Курбаннєсова перекладено на ряд мов народів СРСР.

Завдяки його праці перекладача перед туркменськими дітьми відкрився дивний світ казок Джанні Родарі. Також саме він перекладав Пушкіна та Некрасова на рідну мову. Так йому вдалося зберегти неповторну своєрідність авторського стилю поетів, проте зробивши їх близькими й зрозумілими туркменським читачам [3].

Відомо, що він готувався перекладати білоруського класика М. Богдановича для антології «Ясне сонечко», проте завершити цю справу не вдалося через смерть поета. Більш вдало склалася історія з перекладом невеликої поеми П. Панченка «Поєма любові та ненависті». Ось як згадує про це А. Карлюкевич: «Вперше я прочитав цей твір у «Немані» (білоруський літературний журнал). Сам приніс цей номер К. Курбаннєсову. Керім-ага прочитав і тільки сказав: «Добре було б зробити послідовний переклад». Через два-три тижні мені надіслали білоруськомовну публікацію – здається, з газети «Літаратура і мастацтва» («Література та мистецтво»). Переклад підготував буквально за ніч. А в обід побіг на Карпинську. І Керім-ага не зволікав з перекладом. Через якийсь час поема з'явилася в газеті «Edebiyat we Sungat» («Література та мистецтво») – на газетному розвороті, присвяченому білоруській літературі. Знаю, що переклад К. Курбаннєсова помітили» [4].

При перекладі поезії Тагора й Алішера Навої на туркменську мову К. Курбаннєсов досягнув точності передачі змісту оригіналу з творчим підходом використання образності й метафор цієї мови.

Перекладацька діяльність в Україні особливо активізується в повоєнний період. Важливу роль у її популяризації відіграють такі друковані органи, як «Всесвіт», «Літературна газета» («Літературна Україна»), «Вітчизна», «Жовтень», «Дніпро».

Спадщина Л. Первомайського велика за обсягом та різноманітна за проблематикою. Його талант проявив себе у різноманітних жанрах – дитячій літературі, драматичні поеми, повісті, оповідання, новели. Вагомий внесок був у

розвиток і вдосконалення перекладацького мистецтва. Йому належать переклади О. Пушкіна, М. Лермонтова, Ш. Петефі, Я. Неруди, Г. Гейне, Ф. Війона, Я. Райніса, Ф. Богушевича, П. Глебкі, В. Давтяна, А. Міцкевича та інших.

Історичною подією в дискурсі українсько-словацьких літературних взаємин стала поява 1964 року антології словацької поезії за редакцією Г. Кочура, Л. Первомайського та М. Рильського [5]. Кожен з упорядників залишив глибокий слід на ниві словацько-української творчої співпраці. Як відомо, для збірки «Слов'янські балади» Л. Первомайський переклав українською найкращі зразки словацьких балад, разом з М. Рильським та Г. Кочуром знайомив українських читачів з найяскравішими поетичними постатями в словацькій літературі ХІХ–ХХ століть.

Окрім цього, відомі переклади Л. Первомайського з тюркських мов (зокрема з туркменської й азербайджанської).

Нотатка Л. Первомайського «Махтумкули» потрапила в останній том його зібрання творів за 1970 рік (у виданні семитомника 80-х років її вже немає). Шкода, але нам не відомо, для якої саме okazji вона готувалася. Зрозуміло лише, що це мав бути якийсь захід до уже згаданого 225-річного ювілею. Жанр ювілейного виступу теж породжує пафос, певну високу риторику, але загалом Леонідові Первомайському вдалося сконденсовано відтворити домінуючі риси творчості Махтимкули Пираги, її значення для туркменської нації та загальнолюдські виміри, пов'язати її з епохою. У белетристичній формі знаходять вияв глибокі наукові узагальнення.

Крім цього, Л. Первомайський також пише про усвідомлення туркменським класиком значення власної творчості для туркменів і для людства, веде мову про пророчий характер його пісень, віру туркменів у здійснення цих пророцтв [1].

Першим виданням на початку чергового етапу зацікавлення українських перекладачів азербайджанською класичною та сучасною літературою (кінець 1940-х – перша половина 1950-х) став його високохудожній переклад поеми «Лейла та Меджнун» класика азербайджанської літератури Нізамі. Вагомість виходу саме цього перекладу підкреслювалася тим, що автором передмови був надзвичайно авторитетний (мабуть, найавторитетніший в СРСР знавець арабської, перської й тюркських літератур Є. Бертельс. На жаль, окрім творів М. Ахундова, класична азербайджанська література взагалі не була представлена окремими виданнями [2, с. 66].

Таким чином, обидва поети є водночас чудовими перекладачами, які змогли закласти підґрунтя перекладацької школи рідних їм держав та познайомити читачів Батьківщини з літературою багатьох країн світу.

Література

1. Васьків М.С. Рецепт творчості Магтимгули Пираги в Україні [Електронний ресурс] https://revolution.allbest.ru/literature/00885366_0.html (дата звернення: 27.03.2019).
2. Васьків М.С. Азербайджанська література в українських книжкових виданнях / М.С. Васьків. — Східний світ, 2015. — № 4. — С. 66-77.
3. Гурдов А. Выдающийся туркменский поэт и переводчик К. Курбаннепесов [Електронний ресурс] <https://studfiles.net/preview/5246094/page:4/> (дата звернення: 27.03.2019).
4. Карлюкевич А. Вспоминая Керима Курбаннепесова [Електронний ресурс] <http://sozvuchie.by/proza/item/3400-vspominaya-kerima-kurbannepesova.html> (дата звернення: 27.03.2019).
5. Словацька поезія: антологія / [ред. Г. Кочур, Л. Первомайський, М. Рильський; вст. ст. М. Пішут; прим. Г. Коновалов]. — К. : Державне видавництво художньої літератури, 1964. — 416 с.

6. Эргашева С. Б. Джордж Байрон в Средней Азии и Казахстане. К истории профессиональных художественных переводов [Электронный ресурс] // Молодой ученый. — 2012. — №7. — С. 189-191. — URL <https://moluch.ru/archive/42/5054/> (дата звернення: 27.03.2019).

Бабаєва М.

Східноукраїнський національний університет імені В. Даля
Іртуганова Т. Р., викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
СНУ ім. В. Даля

НОВІ ТЕНДЕНЦІЇ У ЗОБРАЖЕННІ ЖІНОЧИХ ОБРАЗІВ В АВСТРІЙСЬКІЙ ТА ТУРЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ МІЖВОСННОГО ПЕРІОДУ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРІВ «МАРІЯ-АНТУАНЕТТА» С. ЦВЕЙГА ТА «ЧАЛИКУШУ» РЕШАДА НУРІ ГЮНТЕКІНА»)

Роман-біографія С. Цвейга «Марія-Антуанетта» вийшов у 1932 році. Центральним його образом стала реальна особистість – французька королева, що прожила яскраве, коротке життя в епоху радикальних змін у французькому суспільстві й була страчена за вироком революційного трибуналу 16 жовтня 1793 року. Останнім часом, до речі, до неї знову з'явився інтерес у мас-медіа, проте, у ракурсі її як породження прообразу гламурних течій. Такий підхід подає неповну картину її образу, оскільки висвітлює лише один бік її життя – гонитва за задоволеннями й надзвичайні витрати на них та предмети розкошів, бездумне наслідування моді, проведення часу загалом та, як наслідок, правління зокрема. Однак, її життя зацікавлює саме у контрасті того, як володарка Франції, яка ні в чому не знала відмови, опиняється у тюремній камері та, незабаром, на ешафоті. С. Цвейг тонко підмітив саме еволюцію її мислення й світогляду.

Роман «Чаликушу» було опубліковано в 1922 році, фактично після кемалістської революції (хоча історики хронологічно цю подію датують 1918-1922 роками) та радикальних змін устрою в Туреччині (які продовжувалися й пізніше). Ще сильний відгомін минулого – в романі згадуються ще часи Османської імперії, на які припало дитинство головної героїні, привілейоване становище займають родичі придворних колишнього султана, у провінції живуть за звичаями старих часів.

Проте, у момент основних дій роману, можна спостерігати зміни, що сталися у суспільстві. Реформована освіта, жінки зняли паранджу, стали більш самодостатніми, життя стає демократичнішим. Саму у такому суспільстві змогла з'явитися така героїня як Феріде. Дівчина з багатой родини, з гарною для свого юного віку освітою, після зради нареченого їде працювати вчителькою у провінцію. Як і героїня Цвейга, втративши своє місце на соціальних сходах, пізнає себе і починає бачити світ іншими очима, до цього не знавши, що таке праця, злидні, серйозні конфлікти з оточенням [2]. «Лише у нещасті дійсно пізнаєш людей» [4] – каже одного разу Марія-Антуанетта. Так і Феріде, переживши зраду та різні сумні ситуації, розуміє своє призначення та справжні бажання.

До речі, це перша не суто документальна книга, у якій королева зображується головною героїнею. На відміну від інших, хто до нього писав про опальну королеву, у Цвейга з'являється олюднення історичного персонажа. Він не зображує її недостойною жінкою, ворогом країни, як писали про неї під час революції, але й не робить святої, як у мемуарах епохи Реставрації. У нього це просто жінка з ординарним характером, яка потрапила волею долі у несприятливі умови в часи змін, і це загартувало її характер.

На початку твору Марія-Антуанетта не бажає думати, ставиться до життя несерйозно, не прислуховується до мудрих порад добрих друзів. «Пристрасть до розваг має над нею таємничу владу» – згадує про неї посол Мерсі [4]. Париж вона пізнає лише як місце, де знаходяться театри. Всі роки свого правління королева не бачить народу, не цікавиться їм, не подорожує країною, живе у своєму вигаданому світі рококо. Цим вона провокує негатив серед власних підданих, включаючи дворянство. Однак, після революції вона знаходить у собі сили намагатися протидіяти їй, боротися. І, хоча, героїня фактично зазнає поразки, вона мужньо йде на ешафот і залишає цим вчинком у наступних поколіннях повагу до себе. Пізніші трактування образу королеви після роману С. Цвейга стають позитивнішими, велику роль починають грати звернення до внутрішнього світу королеви. Цієї ж традиції починають дотримуватися й кінематографісти.

Феріде, героїня Гюнтекіна, також спочатку не відрізнялась від Марії-Антуанетти у дитинстві – занадто багато бавилася та марно проводила час. Але, подорослішавши та відчувши тиск обставин, вона стає зовсім іншою [2].

Особливий акцент надається критиці морального обличчя героїнь. І у випадку з Марією-Антуанеттою, і з Феріде це є наклепами, проте вони відіграють чи не ключову роль у їхніх стражданнях. Фактично, це символізує уявлення про жінку, але зміна думки авторів про категоричність у цьому, аналіз ситуації свідчать про перемини у суспільстві, схильність до гуманізму та аналізу ситуації у часи, коли були написані романи.

Обидві героїні дуже сміливі, рішучі, горді (Марія-Антуанетта більшою мірою, вона навіть оскаженілий натовп зустрічає з надзвичайною витримкою). У 20-30-х роках, можливо, внаслідок суспільних змін після Першої Світової війни, яка вимагала від жінок надзвичайної напруги й витривалості, у літературі набирали популярності активні, сміливі героїні, спроможні протистояти жорстоким ударам долі. І образи у творах, що розглядаємо ми, лише підтверджують цей факт. У кінці кожна героїня досягає розквіту своєї натури.

Хоча «Марія-Антуанетта» біографічний, а не художній роман, автор часом домислює події, що відбуваються тут чи робить фактологічні помилки (наприклад, загроза для розділу Польщі через небажання розмовляти з королівською фавориткою Дюбаррі, неправильне повне ім'я графа Прованського, страта герцога Орлеанського раніше Марії-Антуанетти). Тут Цвейг не відходить від свого принципу психологізму: він слідкує за життям колишньої королеви після революції з явним співчуттям, біллю за неї наповнені останні глави. Як контраст він навіть використовує повідомлення про скорочення днів восени, щоб підкреслити, що головній героїні залишилось жити мало.

Роман «Чаликушу» має добру кінцівку – головна героїня повертається додому та знаходить особисте щастя. На той час у Туреччині не могло бути іншого фіналу цієї історії, проте спробами почати самостійне життя, піти своїм незалежним шляхом Феріде подає виклик традиційному суспільству. Біографічний роман Цвейга описує трагедію та становлення особистості в катастрофічній ситуації. Хоча, поява обох цих творів вказує на попит у суспільства міжвоєнного періоду на образи сильних жінок, які спроможні боротися і діяти за будь-яких обставин.

Література

1. Айзенштейн Н. А. Из истории турецкого реализма. Заметки о турецкой прозе (70-е годы XIX в. – 30-е годы XX в.) / Н. А. Айзенштейн. – М.: «Наука», Главная редакция восточной литературы, 1968.
2. Гюнтекин Р. Н. Чаликушу. Зелена ніч: Романи / Р. Н. Гюнтекін. — К.: Дніпро, 1986. – 509 с.

3. Затонский Д. В. Художественные ориентиры XX века / Д. В. Затонский. – 1988. – 411 с.
4. Цвейг С. Марія-Антуанетта. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://lib.ru/INPROZ/CWEJG/antuanetta.txt>

Бабаєва М.
Східноукраїнський національний університет імені В. Даля
Іртуганова Т. Р., викладач кафедри германо-романської філології та перекладу
СНУ ім. В. Даля

ПОЕТИЧНА ТВОРЧИСТЬ В. СИМОНЕНКА ТА Г. ЕЗІЗОВА ЯК ЗРАЗОК ШІСТДЕСЯТНИЦЬКОЇ ЛІРИКИ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА ТУРКМЕНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

Шістдесятництво – літературно-мистецька та суспільно-політ. течія серед укр. інтелектуальної еліти наприкінці 1950-х – на поч. 1970-х рр. В основі світоглядних засад покоління шістдесятників, яке складалося з окремих індивідуальностей, лежали визнання свободи в усіх її проявах, ідеї гуманізму та антропоцентризму [1].

Широко відомо, що ці тенденції були розповсюджені не лише в українській літературі, а й в інших літературах колишнього СРСР, зокрема туркменській. Одним із найяскравіших представників шістдесятництва в першій був В. Симоненко, в другій – Г. Езізов.

Шістдесятництву присвячували свої роботи Я. Секо [7], К. Ігошев [3], О. Пахльовська [4], О. Зарецький [2], Є. Сверстюк [5; 6].

Окрім того, що їм судилося творити в одній епосі, долі поетів також досить схожі. Швидка творча еволюція, коротке життя, трагічна загибель стали їхніми спільними рисами. І хоча Г. Езізов на 12 років пережив В. Симоненка, основний розквіт його поезії також узагальнився ідеями епохи «відлиги».

У 60-х вони додали багато новаторського до своєї творчості та користувалися великою популярністю серед молоді. Більш того, Г. Езізов є одним з основоположників нових напрямів туркменської поезії в 60-70-х роках.

Тематика творчості В. Симоненка досить різноманітна. Окрім поезій відомі його п'єси, оповідання, публіцистика, казки, хоча, безумовно, найвищого розквіту його талант досягнув саме у поетичних творах. Г. Езізов писав лише вірші.

Спільним для поетів є вираження у творчості сильної любові до Батьківщини. Найяскравіше це виявляється в поезіях «Є тисячі доріг», «Лебеді материнства», «Україні», «Задивляюсь у твої зіниці» (В. Симоненко) [8] та «Моя земля», «Туркменський степ» (Г. Езізов) [9].

Особливою рисою шістдесятницької творчості стає увага до індивідуальності, неповторності кожної людини, що можна прослідкувати у віршах досліджуваних нами поетів. У поезії «Велич» Г. Езізов розкриває це за допомогою прийому порівняння людей з деревами (як дерева можуть бути різні за зовнішнім виглядом та якістьми, так і люди бувають зовсім різні та неповторні) [9, с. 29]. В. Симоненко розкриває цю тему в поезії «Ти знаєш, що ти людина?»:

Бо ти на землі – людина,
І хочеш того чи ні –
Усмішка твоя – єдина,
Мука твоя – єдина,

Очі твої – одні [8, с.14].

Проте В. Симоненко розвиває цю ідею далі, підкреслюючи призначення людини служити добру та любові, дотримуючись законів совісті:

Навіщо бундючитися пихато,

Грїтися в похвалах?

Слава не ртуть:

Мало великим себе уявляти,

Треба великим бути [8, с. 146].

Іноді у таких судженнях В. Симоненко досягає максималізму:

Я хочу правді бути вічним другом

І ворогом одвічним злу [8, с. 146].

Характерною для тих часів є звернення до образу матері («Матері» В. Симоненка [8] та «Матері» Г. Езізова [9]). Перший в кінці акцентує увагу на своїй особистості, другий – підкреслює значення соціальної ролі матерів та любов дітей до них.

Тонкою ниткою крізь пласт поезій цих шістдесятників проходить інтимна лірика. Для неї характерна м'якість та емоційність, традиційні образи. Серед творів цієї тематики можна виділити «Не уникнути твого погляду» Г. Езізова [9] та «Ти до мене прийшла не із казки чи сну», «Вона прийшла», «Є в коханні і будні, і свята», «Я чекав тебе із хмари рожево-ніжної» [8]. Треба сказати, що в останньому вірші, як і у творі Г. Езізова превалює образ неба, хмар як вищого, ідеального світу. Таким чином, наближаючи кохану героя до нього, він звеличує її у своїх очах та очах читачів.

Піднімають обидва поети тему про цінність художнього слова. В. Симоненко, наприклад, у вірші «Про поезію», звертається до поезії як універсального поняття людства:

Без неї рими точні й милозвучні

Не варті навіть драного гроша!

Слова звучать примусить сильно й звучно

Лише одна поетова душа [8, с. 146].

Проте Г. Езізов згадує поезію як дещо особисте у житті людини, скоріш за все, його самого:

Belki, bolan daldir otuzda soygim,

Yone basym syran Poeziyam bar¹ [9, с. 89].

Схожим є стиль віршів обох авторів – спресований та лаконічний, хоча поезія В. Симоненка часом є образнішою.

Створений В. Симоненком та Г. Езізовим поетичний всесвіт відбиває їх сучасність, внутрішній світ людей їхньої епохи. Творчість поетів відрізняється самобутністю, щирістю та правдивістю. Проте, водночас для неї характерні яскраві риси поезій епохи шістдесятництва. У деяких судженнях автори досягають максималізму, проте тематика творчості авторів і проблеми, характерні для будь-якого часу, які вони порушують в ній, роблять її актуальною і в наші дні.

Література

1. Бажан О. Г. Шістдесятництво [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 10: Т-Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: В-во "Наукова думка", 2013. – 688 с.: іл.. – Режим доступу: <http://www.history.org.ua/?termin=shistdesjatnytstvo>
2. Зарецький О. Українські шістдесятники і хрущовська відлига в етнокультурному просторі СРСР / О. Зарецький // Сучасність. – 1995. – № 4. – С. 113-125.

¹ Може, не було кохання і в тридцять, але є поезія, що гладить по голові (переклад авт.).

3. Ігошев К. Українські шістдесятники в романі-спогаді І. Жиленко “Номо feriens”/ К. Ігошев // Матеріали всеукр. наук. конф. [Літературний процес: територія Гутенберга чи віртуальна реальність?], (Київ, 5-6 квіт. 2013 р.) – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. – С. 83-89.
4. Пахльовська О. Українські шістдесятники: філософія бунту / О. Пахльовська // Сучасність. – 2000. – № 4. – С. 65-84.
5. Сверстюк Є. Українська література і християнська традиція / Є. Сверстюк // Сучасність. – 1992. – № 12.
6. Сверстюк Є. Шістдесятники і Захід / Є. Сверстюк // Блудні сини України. – К., 1993. – С. 23-32.
7. Секо Я. Шістдесятники: у полоні поняттєвих конструкцій / Я. Секо // Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. – Серія: Історія, міжнародні відносини. – 2013. – Вип. 11. – С. 28-40.
8. Симоненко В. Лебеді материнства / В. Симоненко: Поезія, проза. – Дніпропетровськ: Промінь, 1989. – 224 с.
9. Ezizow G. Saylanan eserler / G. Ezizow. – Ashgabat: Beracet-vina, 1995.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Бабаєва Айна – студентка 2 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Іртуганова Тетяна Русланівна – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Бабаєва Мая – студентка 3 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Іртуганова Тетяна Русланівна – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Березін Олександр Андрійович – студент 4 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Літвінова Марина Михайлівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Бугрим Анастасія Вікторівна – магістрантка Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Науковий керівник: Вороніна Камілла Владиславівна – доцент кафедри перекладознавства імені Миколи Лукаша, ХНУ ім. В.Н. Каразіна.

Варунця Анна Вадимівна – студентка 2 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Ігошев Кирило Михайлович – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Волкова Алла Олександрівна – студентка 2 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Бовт Альона Юріївна – к. пед. н., ст. викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Ворон Олександра Олександрівна – студентка 1 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Бовт Альона Юріївна – к. пед. н., ст. викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Ворошилова Маргарита Андріївна – студентка 1 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Афоніна Ірина Юріївна – к. псих. н., доцент кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Захарова Анастасія Іванівна – студентка 1 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Ігошев Кирило Михайлович – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Клад'єва Альона Юріївна – студентка 4 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Сіряченко Юлія Олександрівна – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Кравцова Катерина Андріївна – студентка 2 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Карловас Олена Адасівна – ст. викладач кафедри української філології та журналістики СНУ ім. В. Даля.

Нащанська Аліна Дмитрівна – студентка 4 курсу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Науковий керівник: Кривенко Віктор Петрович – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри німецької філології та перекладу ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

Полчанов Микита Дмитрович – студент 1 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Бовт Альона Юріївна – к. пед. н., ст. викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Скорик Аліна Олександрівна – студентка 4 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Літвінова Марина Михайлівна – к. філол. н., доцент, завідувач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Ткачова Олександра Сергіївна – студентка 2 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Сіряченко Юлія

Олександрівна – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Тур Юлія Геннадіївна – студентка 4 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Ігошев Кирило Михайлович – викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Фоменко Юлія Романівна – студентка 2 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Бовт Альона Юріївна – к. пед. н., ст. викладач кафедри германо-романської філології та перекладу СНУ ім. В. Даля.

Шаповалова Діана – студентка 2 курсу Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. Науковий керівник: Карловас Олена Адасівна – ст. викладач кафедри української філології та журналістики СНУ ім. В. Даля.